

Tvorba imenica u govoru Goričana

Varošanec, Ana

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:110036>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET

Ana Varošaneć

Tvorba imenica u govoru Goričana
(DIPLOMSKI RAD)

Rijeka, 2016.

SVEUČIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET

Odsjek za kroatistiku

Ana Varošaneć

0009060500

Tvorba imenica u govoru Goričana

DIPLOMSKI RAD

Diplomski studij: Hrvatski jezik i književnost

Mentor: prof. dr. sc. Silvana Vranić

Rijeka, 8. srpnja 2016.

SADRŽAJ:

1. UVOD	3
1.1. Riječ o Međimurju	3
1.2. Dosadašnja istraživanja kajkavskoga narječja	6
1.3. Podjela kajkavskoga narječja	9
1.4. Grananje međimurskoga dijalekta	12
1.5. Motivacija, cilj radnje i metodologija istraživanja	13
2. O tvorbi riječi u hrvatskome standardnom jeziku	15
2.1. Sufiksna tvorba imenica u hrvatskome standardnom jeziku i u organskim idiomima	18
2.2. Prefiksna tvorba imenica u hrvatskome standardnom jeziku i u organskim idiomima	19
2.3. Prefiksno-sufiksna tvorba imenica u hrvatskome standardnom jeziku i u organskim idiomima	21
2.4. Sufiksna tvorba imenica u govoru Goričana	22
2.4.1. Pregled tvorbe imenica sufiksom <i>-ek</i>	22
2.4.1.1. Množinski sufiks <i>-eki</i>	22
2.4.2. Pregled tvorbe imenica sufiksom <i>-ec</i>	26
2.4.3. Pregled tvorbe imenica sufiksom <i>-ač</i>	29
2.4.4. Pregled tvorbe imenica sufiksima <i>-ica</i> i <i>-čica</i>	30
2.4.4.1. Sufiks <i>-ica</i>	30
2.4.4.1.1. Tvorba osobnih imena sufiksom <i>-ica</i>	33
2.4.4.2. Sufiks <i>-čica</i>	34
2.4.4.3. Množinski oblic <i>-ice</i>	34
2.4.5. Pregled tvorbe imenica sufiksom <i>-iče</i>	35
2.4.6. Pregled tvorbe imenica sufiksom <i>-eko</i>	35

2.4.7. Pregled tvorbe imenica sufiksom <i>-stvo</i>	36
2.4.8. Pregled tvorbe imenica manje plodnim sufiksima.....	37
2.4.9. Tvorba etnika u govoru Goričana.....	41
2.5. Prefiksalna tvorba imenica u govoru Goričana.....	41
2.6. Prefiksarno-sufiksna tvorba imenica u govoru Goričana.....	42
2.7. Glasovne promjene pri tvorbi imenica u govoru Goričana.....	43
3. Zaključak.....	46
4. Sažetak.....	48
5. Literatura.....	50

1. UVOD

1.1. Riječ o Međimurju

„Međimurje bilo je u pjesničkoj riječi i predodžbi narodnoj: sočna ravan, panonski perivoj, otok u oceanu, trdi kušlec, zdena zemlja, trudna, topla, drfčeča zemlja, falaček življenja, zémljica škrta, zémljica gladna, šaka žulava i gola šaka, dišeće polje, šum šenice, murska voda, duša deteča, zemlja vročih žuljov, hrastovog listja, žohka reč, vuskersnula hiža, trava življenja i soza tpljenja, žalosten Jezoš, čvrknjeni dudaš, raslimana zipka, zrel oreh i precvela roža.“ (Hranjec 1988: 8)

Prije nego se prikaže smještaj sela Goričan, valja nešto reći o kraju u kojem se Goričan nalazi. Međimurje se smjestilo na sjeverozapadnom području Republike Hrvatske. Omeđeno je rijekama Murom i Dravom te graniči s Republikom Slovenijom na zapadu. U Međimurju se nalaze 22 općine. Sjedište se Međimurja nalazi u Čakovcu. Međimurje je prostor koji je u Republici Hrvatskoj najgušće naseljen – 164, 2 stanovnika na km². Kroz povijest Međimurje se nazivalo: *Insula Muro-Dravanae, Insula intra Muram et Drauam, Murinsel, Muraköz, Međumurje, Mejmurje i Međimurje.* (isto: 8)

Nadalje, kada se govori o Međimurju, treba spomenuti podjelu na gornje i donje Međimurje. Gornje se još i naziva Međimurske gorice, a donje Dravsko-murska nizina. U gornjem Međimurju prevladavaju viši tereni na kojima su se smjestila naselja s oranicama, vinogradima, voćnjacima. U donjem Međimurju prevladava nizinski reljef s naseljima uz riječne terase. Granica koja dijeli gornje Međimurje od donjeg je tzv. dravska stepenica koja je nastala u doba kada se Drava sastajala s Murom istočno od Domašincea. Stepenica prolazi kroz naselje Macinec, Mihovljan, Belicu i Domašinec.

Najstariji stanovnici tog područja su se nazivali Seretes¹, što bi u prijevodu značilo Riječani, odnosno ljudi koji žive uz rijeke. U vrijeme seobe naroda su kroz Međimurje prošli Huni, Ostrogoti, Langobardi i Avari. U drugoj polovici VI. i u VII. stoljeću dolaze Hrvati. Ugarski je kralj Vladislav 1093. osnovao biskupiju u Zagrebu i Međimurje je pripojeno toj biskupiji. Međimurje je bilo u posjedu Avara, Franaka, njemačkog kralja, Braslava², a pod vlast Hrvatske vraća se za vrijeme kralja Tomislava. Međimurje je niz godina, do 1945. bilo pod neprestanim napadima Ugarske koja je željela taj dio pod svoju vlast. Kroz povijest je Međimurje pripadalo malo Hrvatskoj, malo Mađarskoj. Također je bilo i pod vlašću raznih plemićkih obitelji: Očić, Mihalj, Lacković i grofova Celjskih. Tako je bilo sve do obitelji Zrinski koji su zaposjeli taj kraj 1546. i vladali do 1670-e godine, kada dolazi do smaknuća bana Petra Zrinskog i Franje Krste Frankopana u Bečkom Novom Mjestu. Zrinski su branili Međimurje od stalnih napada, vodili su borbe na sve strane. Bečki se dvor nije bavio Međimurjem i njegovom obranom, što Zrinske nije činilo sretnima. Ban je Petar s Krstom Frankopanom kovao urotu u kojoj bi Hrvatska trebala biti poluoslobođena pod turskom vrhovnom vlasti kao Transilvanija, no ta je urota otkrivena i njih su dvojica tragično skončala. Sve do 1791. godine Međimurje nije imalo stalnoga gospodara. Te ga godine kupuje grof Juraj Feštetić de Tolna. Nakon njega Međimurje preuzimaju Mađari koji su ga pripojili svom području i takvo je stanje zadržano do propasti Austro-Ugarske 1918. godine. Mađari su silno željeli da se Međimurje njima pripoji, izdaju i dokumente na mađarskom jeziku na hrvatskom teritoriju, no Hrvati su se služili i dalje hrvatskim jezikom. Zabranjivali su i štokavštinu i veze s Varaždinom, Zagrebom i Hrvatskom. Cilj im je bio napraviti od Međimuraca Mađare „međimurskoga jezika.“ (Buturac 1989: 22) U Međimurje 1918. dolazi hrvatska vojska te se Mađari bez borbe povlače preko Mure. Međimurje pripada državi SHS. Od 1941. do 1945. Mađari

---

¹ Ime koje spominje u svojim zapisima rimski povjesničar Plinij.

² Knez Panonske Hrvatske koji dolazi na vlast potkraj IX. stoljeća.

su okupirali Međimurje i pokušali su pomađariti stanovnike, kao što su to pokušavali i ranije.

Kroz povijest je ovo područje bilo izloženo teritorijalnim napadima, ali i pogođeno elementarnim nepogodama, poplavama, požarima, bolestima i epidemijama. Na klimu utječu blizina Panonske nizine (ima veći utjecaj) i blizina alpskog područja. Ljeta su vruća, zime hladne. Najviše stanovništva bavi se poljoprivredom, najviše sade kukuruz, pšenicu i krumpir.

Mjesto Goričan nalazi se na sjeveroistoku Međimurja, neposredno uz državnu granicu s Mađarskom, pa i naziv graničnog prijelaza nosi naziv „Goričan.“ Od magistralne ceste Budimpešta – (Letenje– Goričan) – Zagreb udaljeno je 2 km, od željezničke pruge Budimpešta – (Kotoriba– Čakovec) – Zagreb 2-3 km. Unatoč tome, selo je očuvalo relativan prometan mir.

Goričan je dio donjeg Međimurja, u kojem prevladavaju plodna tla, aluvijalnog podrijetla.³ Nalazimo pjeskovita tla i tlo crnice koja je pogodna za ratarske kulture, no ta crnica nije bila dovoljna da prehrani sve goričanske obitelji, te mnogi odlaze u tuđinu, Austaliju, Sjevernu Ameriku, Južnu Ameriku, Europu. Dosta stanovnika migrira tjedno, odlazeći na rad u Austriju ili Njemačku. Oni se vraćaju svaki tjedan i preko vikenda su poljoprivrednici. Na ovom je području važnu ulogu imala rijeka Mura koja se donedavno često izlivala van iz korita i poplavljivala područja oko sela, pa je uz brige donosila i koristi, napravljen je mlin na Muri. Istočno od Goričana nalazi se rječica Trnava koja ulazi u Muru.

Uz sam naziv Goričan pojavljuju se i nazivi *Vajvodatus* i *Kerechen* (mađarski antroponim). Naziv *Vajvodatus* odnosi se na imanje, posjed, vojvodstvo. Kad bismo naziv Goričana promatrali od samog korijena riječi gor-, iako je riječ o dravsko-murskoj nizini, jezgru Goričana trebali bismo tražiti oko

---

³Aluvijalno je tlo nastalo vodenim nanosima.

kapelice sv. Florijana⁴, na uzvišenom predjelu. Nazivi koji se još pojavljuju jesu: *Gor(i)čani*, *Gorčene*, pa se prema tome i stanovnici Goričana (Gorčena) nazivaju Goričanci i Gorčenci.

1.2. Dosadašnja istraživanja kajkavskoga narječja

U 19. stoljeću nastaju prvi dijalektološki radovi koji se bave istraživanjem kajkavskog narječja. M. Valjavec istražuje varaždinski kraj, V. Rožić Plješevičko prigorje, V. Oblak govor međimurskog sela Sv. Martina, R. Strohal govore Stativa, Lokava, Delnica... V. Rožić je na temelju istraživanja zaključio da kajkavsko narječje pripada hrvatsko-srpskom jeziku. V. Oblak navodi kako postoje dva tipa kajkavskog narječja: južni, koji je bliži štokavštini, i sjeverni tip, koji je bliži slovenskom jeziku. Na tu njegovu teoriju nadovezao se Aleksandar Belić koji je autor teorije o trovrskoj osnovici kajkavštine, tzv. štokavsko-čakavska-slovenska teorija. Milan je Rešetar smatrao da je kajkavsko narječje „miješani“ dijalekt. Jiří Polivka i A. M. Lukjanenko zaključili su da kajkavsko narječje pripada hrvatsko-srpskom jeziku. V. Jagić kaže da se kajkavsko narječje nalazi na sredini između slovenskog i hrvatsko-srpskog jezika te da ono ulazi u hrvatski jezik, a ne u slovenski. F. Ramovš smatra da je kajkavsko narječje pripadalo slovenskom jeziku, ali zbog političkih razloga u 10. stoljeću dolazi u hrvatsku jezičnu sferu utjecaja te postaje dio hrvatsko-srpskoga jezika. (Lončarić 1990: 43) Najznačajniji je istraživač kajkavske akcentuacije Stjepan Ivšić. Promatrao je nove metatonijske akcente – akut i cirkumfleks u određenim gramatičkim i tvorbenim kategorijama te je prema sudbini metatonijskog cirkumfleksa podijelio kajkavske govore na tri skupine o kojima će kasnije biti riječ. Pavle je Ivić u međimurskim i prekomurskim govorima otkrio da su to govori u kojima je važno samo mjesto naglaska, sve ostale prozodijske opreke se ukidaju. Iz opreke po kvantiteti dobiveno je deset vokala. P. Ivić uočio je u kajkavskom vokalizmu jednačenje jata i poluglasa te

---

⁴Danas se taj dio Goričana naziva *Na bregu*.

stražnjeg nazala i vokalnoga /j/. Zvonimir Junković zagovara tezu da je kajkavsko narječje od početka dio hrvatskoga jezika te da su se iz kajkavskog narječja razvili neki slovenski govori i neki slavonski govori. Josip Rigler opovrgava tu Junkovićevu tezu i on navodi da je Ivšićeva osnovna kajkavska akcentuacija osnovna slovenska te spominje kako je akut u kajkavskom narječju pokraćen kao i u većini slovenskih govora. Gorskokotarsku je kajkavštinu istraživao Božidar Finka koji je zaključio da je osnova gorskokotarske kajkavštine slovenska kajkavština. Vida Barac-Grum napominje kako same granice Gorskoga kotara pokazuju dijalekatsku raznolikost tog kraja: s jedne strane slovenski dijalekti, s druge čakavski, kajkavski i štokavski. Navodi tumačenje Rudolfa Strohala koji kaže da kajkavsko narječje u Gorskom kotaru nije posljedica naseljavanja slovenskog stanovništva, već čakavskih gorskokotarskih stanovnika koji su bježali pred navalom Osmanlija u Kranjsku, ali su se vratili nakon njihova povlačenja. Vida Barac-Grum razlikuje dvije grupe gorskokotarskih govora, odnosno istočni i zapadni makrosustav. Josip je Lisac promatrao gorskokotarske govore u odnosu na kajkavsko narječje i na slovenske govore i zaključio je da su utjecali na gorskokotarsko područje i jedni i drugi, ali je dao prednost slovenskim govorima. J. Lisac navodi da se gorskokotarska kajkavština proteže od Severina na Kupi do Fužina i Lokava, sjeverno do slovenske granice, a južno do Ravne Gore i Begova Razdolja. J. Lisac upozorava da se gorskokotarska kajkavština razlikuje od ostalih kajkavskih govora i da je trebamo promatrati kao zaseban sustav, sustav koji je sličan nekim najjužnijim slovenskim govorima. Stjepko se Težak bavio proučavanjem ozaljskih govora.

Međimurski govori dio su kajkavskog narječja. Ukrajinac A. M. Lukjanenko je 1905. godine objavio djelo *Kajkavsko narječje* u obliku sintetskog pregleda. Trideset godina kasnije izlaze djelo *Jezik Hrvata kajkavaca* koje je napisao Ivšić u povodu 100. obljetnice hrvatskoga narodnog preporoda. U njemu je prikazana akcentuacijska struktura kajkavskog dijasistema te ima važnu ulogu u prvoj klasifikaciji kajkavskog narječja. Kratke prikaze o kajkavskom narječju dali su Mate Hraste, Zvonimir Junković, Dalibor Brozović, Stjepko Težak i Asim Peco.

Kajkavsko je narječje prije podjele zapadnih južnoslavenskih govora bilo posebna jedinica neovisna o zapadnoj štokavštini, čakavštini i slovenskim govorima. Iako je kajkavsko narječje bilo izloženo štokavskom, čakavskom i slovenskom utjecaju, uspjelo je zadržati svoju individualnost. Kajkavski govori dolaze pod utjecaj štokavskih govornika kada dolazi do prodora Osmanlija te štokavsko stanovništvo naseljava kajkavske prostore (usp. Lončarić 1990: 111).

1.3. Podjela kajkavskoga narječja

Kajkavsko narječje proteže se na najvećem dijelu sjeverozapadne Hrvatske i u Gorskom kotaru. Sjeverna se granica proteže od ušća Lendave u Muru i rijekom Sutlom, slijedi se granica s Republikom Slovenijom. Na istoku granicu čine rijeka Sava i Drava, počinje rijekom Dravom u visini Virovitice pa do Unina ušća u Savu. Na području kajkavskog narječja nalaze se tri štokavske oaze: kod Čazme i jugoistočno i jugozapadno od Koprivnice. Južnu granicu čini uzak pojas ispod Save, od ušća rijeke Une do ušća rijeke Kupe, te na zapad južno od Kupe do slovenske granice. Kod Ozlja i kod Karlovca proširuje se kajkavski teritorij. Gorski je kotar područje koje nije izravno povezano s kajkavskim teritorijem. Kod Topuskog nalazi se i jedna kajkavska oaza Hrvatsko Selo, na kajkavskom je području štokavska oaza Srpske Moravice, a na Žumberku je štokavsko-čakavska oaza. Izvan Republike Hrvatske prisutni su kajkavski govori u rumunjskom i srpskom Banatu, Mađarskoj, austrijskom Gradišću.

Prvu podjelu kajkavskog narječja dao je Lukjanenko, 1905. od kojeg je Aleksandar Belić preuzeo podjelu i dao svoju. A. Belić, odnosno Lukjanenko, podijelio je kajkavsko narječje na temelju razvoja konsonantskog sustava. Aleksandarje Belić podijelio kajkavsko narječje na tri dijela: sjeverozapadni ili zagorski koji umjesto *ć* i *ž* ima *č* i *j* (noć, meja) i smatra da ima slovensku osnovicu, istočni koji imaju *č* i *ž* (noć, meža) sa štokavskom osnovicom te jugozapadni ili prigorski koji imaju *ć* i *j* (noć, meja) s čakavskom osnovicom.

Godine 1937. izlazi rad *Jezik Hrvata kajkavaca*, Stjepana Ivšića, koji je dao novu podjelu na temelju akcentuacije te je dana na taj način prva znanstvena klasifikacija kajkavskog narječja. Osnovna se kajkavska akcentuacija za njega sastoji od tri akcenta: " , ^ i ~. Ivšić je podijelio kajkavske govore na dvije grane: stariju konzervativnu i mlađu revolucionarnu. (Ivšić 1996: 58) Konzervativni govori čuvaju staru akcentuaciju, osobito mjesto starijeg akcenta. Razlikuju se govori s oksitonezom kao u primjeru ženà ili govore bez takve oksitoneze. Za

revolucionarne je govore specifično da u njih dolazi do promjene mjesta naglaska i više ili manje mijenja se intonacija. Kada dolazi do promjene mjesta naglaska, dolazi do metatakse, a kada dolazi do promjene intonacije u istom slogu, riječ je o metatoniji. Metataksa može biti progresivna ili regresivna, ovisno o smjeru u kojem se vrši. Razlikuju se četiri tipa govora u kojima dolazi do metatakse. Kod jednih je izvršena samo kod slogova koji imaju metatonijski $\hat{\text{}}$. Takva se metataksa vrši prema početku riječi, odnosno progresivna je (pösek $\hat{\text{e}}$ l $\leq$ pos $\hat{\text{e}}$ k $\hat{\text{e}}$ l: pos $\hat{\text{e}}$ k $\hat{\text{e}}$ l $\hat{\text{i}}$). Postoje govori kod kojih ne dolazi do progresivne metatakse $\hat{\text{}}$ akcenta, nego do metatakse '' akcenta i to u oba smjera (lop $\hat{\text{a}}$ ta $\geq$ löpata, j $\hat{\text{a}}$ goda $\geq$ jag $\hat{\text{o}}$ da), a s metataksom akcenta '' izvršena je metataksa akcenta $\hat{\text{}}$ prema kraju riječi (jag $\hat{\text{o}}$ da $\leq$ j $\hat{\text{a}}$ goda, ob $\hat{\text{e}}$ dv $\hat{\text{a}}$ ti $\leq$ ob $\hat{\text{e}}$ dvati). U nekim govorima dolazi do pomicanja $\hat{\text{e}} \sim \tilde{\text{e}}$ s posljednjeg sloga na prethodni (lef $\hat{\text{i}}$ $\geq$ lef $\tilde{\text{i}}$ $\geq$ l $\hat{\text{e}}$ ti). Unakrsna je metatonija pojava u kojoj je stari kajkavski akcentat $\hat{\text{}}$ zamijenjen s $\tilde{\text{}}$ u svim slogovima osim u posljednjem i obrnuto gdje je stariji akcentat $\tilde{\text{}}$ zamijenjen akcentom $\hat{\text{}}$. Smatra se da je unakrsna metatonija starija pojava od progresivne i regresivne, odnosno unakrsne metatakse zato što postoje govori bez unakrsne metatakse. Unakrsna se metatonija i unakrsna metataksa nisu morale dogoditi u isto vrijeme. U konzervativnim i revolucionarnim govorima razlikuju se četiri glavne grupe: *I. starija kajkavska sa čuvanjem razvijenog metatonijskog $\hat{\text{}}$ (tip: pos $\hat{\text{e}}$ k $\hat{\text{e}}$ l - pos $\hat{\text{e}}$ k $\hat{\text{e}}$ l $\hat{\text{i}}$), II. čakavsko-kajkavska s akcentom '' umjesto kajkavskog metatonijskog $\hat{\text{}}$ (tip: pos $\hat{\text{i}}$ k $\hat{\text{a}}$ l . pos $\hat{\text{i}}$ k $\hat{\text{e}}$ l $\hat{\text{i}}$), III. mlađa kajkavska s metataksom akcenta '' (tip: p $\hat{\text{o}}$ sek $\hat{\text{e}}$ l - pos $\hat{\text{e}}$ k $\hat{\text{e}}$ l $\hat{\text{i}}$) i IV. mlađa kajkavska s metatonijom akcenta $\hat{\text{e}}$ i s metataksom akcenta '' s regresivnom metataksom metatoniranih $\hat{\text{e}}$ $\tilde{\text{e}}$ (tip: ml $\hat{\text{a}}$ t $\hat{\text{i}}$ mo $\leq$ ml $\hat{\text{a}}$ t $\hat{\text{i}}$ mo $\leq$ ml $\tilde{\text{a}}$ t $\hat{\text{i}}$ mo)* (Ivšić 1996: 69). Prema geografskom prostiranju Ivšić naziva te četiri grupe: zagorsko-međimurska koja je najbolje očuvala osnovnu kajkavsku akcentuaciju, donjosutlanska i žumberačka s miješanom kajkavsko-čakavskom akcentuacijom, turopoljsko-posavska, križevačko-podravska. Prve su dvije konzervativne grupe, a druge dvije revolucionarne. Najrevolucionarniji je tip podravski tip koji se najviše udaljio od nekadašnje opće kajkavske akcentuacije.

Dalibor Brozović u svojoj je podjeli pošao od Ivšičeve podjele. On je Ivšičeve zagorsko-međimurske govore podijelio u dva dijela, plješivičkoprigorske je govore odredio kao prigorski dijalekt. Kriterij je njegove podjele kao i kod Belića, refleks praslavenskih *d' i t'*, pa prema tome dijeli zagorske i posavske govore u dva dijela. Brozović je pokazao da je za podjelu kajkavskog narječja potrebno uzeti u obzir dva kriterija: akcentuaciju i vokalizam. Plješevičkoprigorski se odvajaju jer nemaju jednadžbu $\check{e} = \text{ə}$ ⁵. Plješevičkoprigorski bi bio prema Brozovićevu mišljenju jedan dijalekt. Sljedeći su gornjosutlanski i međimurski dijalekt koji su izdvojeni prema akcentuaciji. Zagorske govore dijeli na dva dijela, na govore s $\text{ɔ} = \text{ʃ} = \text{u}$ i na govore u kojima izjednačavanje $\text{ɔ} = \text{ʃ}$ ima posebnu fonološku vrijednost, pa izdvaja samoborski dijalekt i bednjanskozagorski. Križevačko-podravske Ivšičeve govore, bez virovskopodravske i sjevernomoslavačke koji se izdvajaju po akcentuaciji, dijeli na dva dijela, $\text{ɔ} = \text{ʃ}$ ili se izjednačio s *u*, pa se razlikuju ovdje gornjolonjski i glogovničko-bilogorski dijalekt. Ivšičevu turopoljsko-posavsku skupinu dijeli na dva, tri dijalekta ovisno o refleksu *ɔ*. Neki imaju refleks u *u*, neki kao zatvoreno *ɔ* pa razlikuje vukomeričko-pokupske i donjolonjske dijalekte. U ovoj podjeli vidljivo je da Brozović dijeli govore prema akcentuaciji, pa na temelju akcentuacije razlikuje gornjosutlanske, zagorsko-plješevičke, međimurske, lonjsko-bilogorske, virovskopodravske, sjevernomoslavačko-bilogorske, posavske, dok po vokalizmu razlikuje plješevičkoprigorske, zapadnozagorske, zagorsko-ludbreške, istočnomeđimursko-podravske, bilogorsko-lonjske, turopoljske. Kada je Lončarić uzeo u obzir i jedan i drugi kriterij, dobio je podjelu na petnaest dijalekata: plješevičkoprigorski, samoborsko-medvednički, gornjosutlanski, bednjansko-zagorski, varaždinsko-ludbreški, međimurski, virovskopodravski, sjevernomoslavački/čazmanski, glogovničko-bilogorski, gornjolonjski, donjolonjski, turopoljski, vukomeričko-pokupski, donjosutlanski i goranski. (usp. Lončarić 1990: 63) Neki dijalekti dalje se dijele na poddijalekte.

---

⁵Ivšić ih smješta po akcentuaciji u I. grupu.

1.4. Grananje međimurskoga dijalekta

Đuro Blažeka u svojoj knjizi *Međimurski dijalekt* govori o grananju međimurskog dijalekta. Đuro Blažeka podijelio je međimurski dijalekt prema kombinaciji kriterija koje je ponudio Lončarić, odnos refleksa jata i poluglasa u naglašenoj poziciji i odnosa refleksa slogotvornog / i stražnjeg nazala q . Lončarić je spomenuo da kajkavsko područje dijeli kajkavsko jednačenje $q=ʃ$ i $ě=ǎ$. Prvi je tip jednačenja stariji te nije zahvatio govore u zapadnom Međimurju, od Čakovca na zapad, neke zagorske govore i neke goranske. Drugo jednačenje nije zahvatilo jugozapadne govore, u Plješevičkom i Žumberačkom prigorju, Pokuplju, govoru na krajnjem sjeveroistoku kajkavskih govora u Međimurju i goranske govore. (usp. Lončarić 1990: 115)

Đuro Blažeka podijelio je međimurski dijalekt na donji poddijalekt u kojem je refleks $ě=ǎ$, $ʃ=q$, srednji poddijalekt $ě=ǎ$, $ʃ≠q$ te na gornji poddijalekt $ě≠ǎ$, $ʃ≠q$. U donji poddijalekt uključene su preloška skupina govora, goričanska, donjodubravska, serdaheljska i orehovička. Prijelazni su govori unutar tog poddijalekta: draškovečka podskupina i Sveti Juraj u Trnju. U srednji se poddijalekt uključuje podturenska skupina, subotička, čakovečka, lopatinečka i vratišinečka. Prijelazni govori unutar tog poddijalekta su Sivica i Knezovec. Prijelazni su govori između srednjeg i gornjeg poddijalekta govor Dragoslavca i macinečka podskupina. U gornji poddijalekt ulaze svetomartinska skupina, štrigovska i stanetinečka skupina. (usp. Blažeka 2008: 14-16)

Srednji poddijalekt zauzima najveći dio prostora, stanovništvo je najgušće naseljeno te je zastupljeno najviše mjesnih govora. Ta su mjesta manja nego što su mjesta u donjem poddijalektu i nema mnogo jezičnih razlika među njima kao što je to kod govora donjeg poddijalekta.

1.5. Motivacija, cilj radnje i metodologija istraživanja

Goričanski govor nije istražen u dijalektološkoj literaturi, što mi je bilo važno kad sam odlučila istražiti taj govor s kojim sam u kontaktu od djetinjstva. Istraživanje sam započela na izbornom kolegiju Dijalektologija hrvatskoga jezika: terenska istraživanja u VI. semestru na preddiplomskom studiju Hrvatskog jezika i književnosti. Dobili smo zanimljiv zadatak: snimiti govor koji je nama blizak. Kada smo taj dio obavili, počelo je naše istraživanje govora. Nakon odslušanog kolegija, odlučila sam napisati završni rad na temu Određivanje pripadnosti govora Goričana kajkavskome narječju. Na diplomskom studiju ponudila nam se prilika da upišemo izborni kolegij Njegovanje kulturne baštine: izrada školskih dijalekatnih rječnika. Smatrala sam da je dobra odluka upisati taj kolegij i nastaviti svoje istraživanje o govoru Goričana. Zadatak je bio, kao što se može vidjeti i iz samog naziva kolegija, izraditi dijalekatni rječnik, što se činilo kao zahtjevan i zanimljiv zadatak. Na odluku da pišem završni rad na tu temu potakla me prof. dr. sc. Silvana Vranić svojom pristupom prema samim kolegijima i načinom na koji je prenosila znanje na studente.

Cilj je istraživanja za ovaj rad bio istražiti imenice u različitim semantičkim poljima: društveni život, čovjek i dijelovi tijela te ratarstvo i prerada žita iz upitnika Hrvatski jezični atlas. Očekivalo se da će u tim poljima naći najviše imenica, što se i potvrdilo, te sam se na temelju istraživanja odlučila baviti tvorbom imenica u govoru Goričana. Poslužila sam se svojim završnim radom, literaturom o kajkavskom narječju, literaturom o međimurskim govorima, a pri istraživanju su mi pomogle i bilješke s odslušanih kolegija kojih je nositeljica prof. dr. sc. Silvana Vranić: Dijalektologija hrvatskoga jezika, na kojem smo se posebno bavili kajkavskim narječjem, Dijalektologija hrvatskoga jezika: terenska istraživanja, na kojem sam skupila građu za svoj završni rad te Njegovanje kulturne baštine: izrada školskih dijalekatnih rječnika, na kojem sam skupila građu za svoj diplomski rad.

Početna faza pisanja bila je odvojiti imenice iz rječničke građe koje su provjerene terenskim istraživanjem i bilo je potrebno pronaći ispitanika govora Goričana s kojim bih još dublje istražila tvorbu imenica koje sam opet provjerila terenskim istraživanjem. Govornik je Dragutin Varošaneć, rođen 1966. godine.

Poglavlje u kojemu je riječ o tvorbi riječi u hrvatskome standardnom jeziku nužno je jer tvorba hrvatskih organskih idioma nije dovoljno istražena, a ne zato da bi se uspoređivala tvorba imenica govora Goričana i standardnoga hrvatskoga jezika. Tvorbu organskih idioma istraživale su dosad Sanja Vulić i Ivana Nežić (čakavskih govora) i Jela Maresić (kajkavskih govora), čijim sam se radovima i služila kao smjernicama u pisanju svoga diplomskog rada.

U središnjem dijelu rada prikazana je tvorba imenica u govoru Goričana. Bavila sam se sufiksalsnom, prefiksalsnom i prefiksalsno-sufiksalsnom tvorbom. Svi su primjeri ovjereni u govoru izvornoga govornika govora Goričana. Očekivano je bilo da će najviše biti imenica tvorenih sufiksalsnom tvorbom, što je istraživanjem i potvrđeno. Usmjerala sam pažnju i na glasovne promjene do kojih dolazi u izvedenicama.

U zaključku su prikazani rezultati analize imenica u govoru Goričana te su potvrđene teze o tvorbenim načinima prisutnim u govoru.

2. O tvorbi riječi u hrvatskome standardnom jeziku

Najčešći tvorbeni način u standardnome hrvatskom jeziku jest sufiksalsna tvorba. Sufiksalsnom tvorbom nastaju imenice, pridjevi, glagoli i prilozi te se prema tome sufiksi dijele na imeničke, pridjevske, glagolske i priložne. Najveći je naglasak u ovom radu na sufiksalsnoj tvorbi upravo zato što je najčešća, što se potvrdilo i u govoru Goričana. Uz sufiksalsnu tvorbu imenice se tvore i prefiksalsnom te manji broj imenica prefiksalsno-sufiksalsnom tvorbom, što sam također istražila u govoru Goričana.

Tvorbom riječi u hrvatskome standardnom jeziku bavili su se mnogi jezikoslovci, kao što su Stjepan Babić u knjizi *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku*, Eugenija Barić u *Hrvatskoj gramatici* i Ivo Pranjković u *Gramatici hrvatskoga jezika*⁶. Ivan Marković u knjizi *Uvod u jezičnu morfologiju* piše o rječotvorju za koje smatra da je potrebno razlikovati od termina rječogradba. Rječogradba nam pokazuje kako se oblici riječi grade, dok rječotvorje obuhvaća i postupke primjene značenja riječi. U rječogradne postupke ulaze: pričvršćivanje afikasa⁷ na jedan leksički morf⁸, postupci koji uključuju dva leksička morfa ili više njih, supletivnost, modifikacija baze, postupci bez promjene oblika, reduplikacija, postupci koji podrazumijevaju skraćivanje baze, metateza te postupci koji se temelje na alfabetu. Postupci mogu biti linearni ili nelinearni. U hrvatskome jeziku prevladavaju procesi ulančavanja afikasa, tj. derivacija ili izvođenje⁹ i kompozicija ili slaganje¹⁰ (Marković 2013: 54).

Ovaj se diplomski rad zasniva na teorijskim postavkama koje je iznijela Eugenija Barić u *Hrvatskoj gramatici* te Stjepan Babić u *Tvorbi riječi u hrvatskome književnome jeziku*.

Eugenija Barić navodi kako je tvorba riječi jezična pojava gdje od jedne ili više riječi nastaju nove, no tvorba riječi je i dio gramatike koja se bavi proučavanjem tvorbene strukture dosadašnjih riječi. Tvorba riječi zapravo je dvoznačan naziv. Stjepan Babić u knjizi *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku* spominje kako se tvorba riječi često smatra i morfologijom upravo zbog sličnosti sa sklonidbom i sprezanjem. Bitna je razlika koju spominje da se tvorbom riječi nastaje nova riječ, dok u morfologiji slaganjem morfema nastaje samo drugi oblik iste riječi. (Babić 2002: 24) U tvorbenom je

---

⁶ Pranjković u sklopu poglavlja *Morfologija* opisuje tvorbu imenica koje se tvore sufiksima i prefiksima, prefiksima i sufiksima istodobno, slaganjem dviju ili više riječi, srastanjem dvaju oblika riječi i slaganjem dijelova riječi. Navodi i tvorbu imenica sufiksoidima i prefiksoidima koji mogu imati ulogu prefiksa i sufiksa. (Pranjković 2007: 152)

⁷ Vezani morfem koji se pričvršćuje na bazu.

⁸ Ostvaraj morfema.

⁹ Sastoji se od jednog korijena i afikasa.

¹⁰ Sastoji se od dvaju ili više korijena i afikasa.

procesu bitna riječ koja sudjeluje u njemu, ali i riječ koja nastaje. U njemu sudjeluje polazna ili ishodišna riječ koja se naziva osnovna riječ te riječ koja nastaje, tvorenica. Između osnovne riječi i tvorenice potrebno je uspostaviti tvorbenu vezu koja može biti izrazna¹¹ i sadržajna¹². Ona mora zadovoljiti tri uvjeta: tvorenica treba imati zajednički dio, leksički morfem ili osnovu, s riječju od koje je tvorena, odnos osnove i tvorbenih morfema treba biti jasan te značenje tvorenice treba se izvoditi iz značenja dijelova koje ju tvore. (isto: 25) Eugenija Barić navodi kako u tvorbi riječi postoje nemotivirane i motivirane riječi (Barić 2005: 286), odnosno Stjepan Babić razlikuje netvorbene riječi i tvorbene riječi (Babić 2002: 27). Babić navodi kako postoji nekoliko slučajeva u kojima tvorbena riječ postaje netvorbena: kada jedna od njih promijeni značenje, kada se glasovno promijeni osnovna riječ ili tvorenica, kad se i glasovno i semantički promijeni ili osnovna riječ ili tvorenica te kad se izgubi osnovna riječ.

Tvorbena nam analiza omogućuje rastavljanje tvorenice na tvorbene dijelove. Za pravilnu analizu potrebno je utvrditi tvorenici osnovnu riječ te je usporediti s nizom riječi iste tvorbene veze. Postaju slobodne i vezane osnove. Slobodne osnove pripadaju samostalnim riječima, dok je za vezanu osnovu potrebno da se ona pojavljuje u najmanje dvije riječi (Babić 2002: 37). U tvorenici se mogu pronaći zajednički dijelovi na početku, u sredini i na kraju. Na početku tvorenice pojavljuje se niz glasova koje nazivamo prefiksima ili predmecima, a čine prefiksalsnu tvorbu. U sredini tvorenice pojavljuje se spojnik ili interfiks, koji se pojavljuje u tvorbi slaganjem. Na kraju tvorenice pojavljuje se sufiks ili tvorbeni nastavak koji je specifičan za sufiksalsnu tvorbu¹³ (Barić 2005: 291).

Osnovni tvorbeni načini koji se pojavljuju u standardnome hrvatskom jeziku su izvođenje ili derivacija i slaganje.

---

¹¹ Glasovno podudaranje tvorenice s osnovnom riječi.

¹² Značenjsko podudaranje tvorenice s osnovnom riječi.

¹³ Sufiks i prefiks označavaju tvorbenu značenje riječi, a spojnik je sredstvo spajanja dvije riječi u jednu.

Tvorba se riječi u organskim idiomima hrvatskoga jezika često zanemarivala, obično se naglasak stavlja na fonologiju i morfologiju. Do sada se najviše istraživala tvorba riječi čakavskog narječja, a tvorbu riječi u kajkavskom narječju spominjali su u svojim radovima među prvima Mijo Lončarić, Alojz Jembrih, Vera Mitrinović, Vesna Zečević, Jela Maresić (Vulić 2006: 109).

Sanja Vulić upozorila je na važnost istraživanja dijalekatne tvorbe riječi. Smatra da razloge za zanemarivanjem rječotvorbenih postupaka u organskim idiomima treba tražiti u neriješenim pitanjima pri utvrđivanju odnosa tvorbe riječi prema fonologiji, morfologiji, sintaksi, leksikologiji, semantici, stilistici, etimologiji te sociolingvistici. Bavila se istraživanjem gradišćanskohrvatskim govorima. Ona razlikuje dva osnovna načina tvorbe riječi u hrvatskom jeziku: izvođenje ili derivacijska tvorba i složena tvorba. U derivacijskoj tvorbi tvorenica sadrži samo jednu tvorbenu osnovu te tu tvorenicu nazivamo izvedenicom ili derivatom. Ako tvorenica sadrži dvije ili više tvorbenih osnova, riječ je o složenoj tvorbi te tu tvorenicu nazivamo složeničica ili kompozit. Najčešće su tvorenice upravo imenice (Vulić 2005: 75).

Ivana Nežić u svome se radu *O tvorbi imenica govora Brovinja* bavi dijalekatnom tvorbom imenica u čakavskom govoru Brovinja. Istraživala je sufiksalsnu tvorbu, prefiksalsnu, prefiksalsno-sufiksalsnu te tvorbu slaganjem. Pokazala je da je najčešća derivacijska metoda u tvorbi riječi govora Brovinja upravo sufiksalsna tvorba, dok su prefiksalsna tvorba, prefiksalsno-sufiksalsna te tvorba slaganjem rijetke tvorbe.

U ovom su radu prihvaćene definicije izvođenja kao tvorbenog načina u kojem od jedne osnovne riječi nastaje izvedeničica, dok u tvorbi slaganja sudjeluju dvije osnovne riječi te nastaje složeničica, složena riječ ili kompozit (Babić 2002: 45).

Eugenija Barić u *Hrvatskoj gramatici* ističe kako postoji nekoliko tvorbenih načina u hrvatskome standardnom jeziku. U tvorbi riječi izvođenjem

razlikuje se sufiksalna tvorba, prefiksalna tvorba i prefiksarno-sufiksna tvorba, a u tvorbi riječi slaganjem razlikuje složeno-sufiksnu tvorbu, složeno-sufiksnu tvorbu ili čisto slaganje, srastanje te tvorbu složenih skraćenica. Kao poseban tvorbeni način izdvaja preobrazbu (Barić 2005: 293).

2.1. Sufiksna tvorba imenica u hrvatskome standardnom jeziku i u organskim idiomima

Sufiksna je tvorba tvorbeni način u kojem se značenje tvorenice označava tvorbenim nastavkom na kraju riječi koji se naziva sufiks. Sufiks je nositelj tvorbenoga značenja koji to postaje tek u vezi s osnovnom riječi. Sufiks sam po sebi nema značenje, bez sadržaja je. Sufiksna je tvorba najčešća u hrvatskome standardnom jeziku. Sufiks u tvorenci uvijek ima stalno mjesto, na kraju riječi, nikada ne dolazi kao osnova, a značenje dobiva samo u vezi s osnovnom riječi te ne može tvoriti semantičku jezgru riječi. U tvorbi riječi sudjeluje više sufikasa koji ovise o vrsti riječi koja se tvori, pa tako razlikujemo imeničke, pridjevske, glagolske i priložne sufikse. Treba se obratiti pažnja na razlikovanje nastavaka koji su nositelji gramatičkog značenja riječi i sufiksa koji je nositelj tvorbenog značenja riječi. (Barić 2005: 294) Nova riječ koja nastaje takvim načinom tvorbe naziva se izvedena riječ, izvedenica ili derivat (Babić 2002: 38).

Babić navodi da u hrvatskome jeziku mogu se razlikovati plodni i neplodni sufiksi. Neplodni su sufiksi oni kojima se više ne tvore nove riječi, za razliku plodnih sufikasa koji tvore nove riječi. Razlikuje različite tipove plodnosti: slabo plodan, plodan i veoma plodan (Babić 2002: 56).

Sanja Vulić u svome je istraživanju sufiksne tvorbe u gradišćanskohrvatskim idiomima pokazala da su najplodniji sufiksi u tvorbi imenica muškog roda: - *Ø*, *-(a)c*, *-(a)k*, *-ić*, *-jak*, *-ar*, *ač*, *-ist*, *-ik*, *-telj*, *-ak*, u

imenicama ženskog roda: *-ica, -a, -ost, -ina, -ka, -ija, - Ø, -ja, -ba, -nja*, a srednjeg roda: *-nje, -enje, -jenje, -e, -stvo* i *-išće* (Vulić 2005: 76).

Kao što je spomenuto, plodnost sufikasa se razlikuje u hrvatskome standardnom jeziku te u njegovim dijalektima. Sufiksalna je tvorba najplodnija u imenicama i pridjevima i to u muškom i ženskom rodu upravo zato što srednji rod nema velik fond riječi. Upravo će se to i potvrditi u govoru Goričana.

2.2. Prefiksalna tvorba imenica u hrvatskome standardnom jeziku i u organskim idiomima

Barić navodi kako je prefiksalna tvorba tvorbeni način u kojem se tvorbeno značenje riječi izražava prefiksom ili predmetkom. Prefiks je važan za leksičko značenje osnovne riječi. Prefiks dolazi na prvo mjesto ispred osnovne riječi te sami po sebi nemaju značenje. Upravo je to razlog zašto neki jezikoslovci smatraju da bi prefiksalna tvorba trebala ulaziti u tvorbu izvođenjem, a ne u tvorbu slaganjem. Barić navodi kako se prefiksalna tvorba treba smatrati dijelom tvorbe slaganjem. Prefiksacijom riječ koja nastaje ostaje u istoj kategoriji kao i osnovna riječ (Barić 2002: 48).

Sanja Vulić naziva prefiksalsnu tvorbu čistom prefiksalsnom tvorbom da bi istaknula posebnost te tvorbe u odnosu na prefiksalsno-sufiksalsnu i prefiksalsno-složenu tvorbu. Ona naglašava kako se teoretičari još uvijek nisu usuglasili o naravni čiste prefiksalsne tvorbe: neki smatraju da je ona dio složene tvorbe, neki da je jedna od derivacijskih metoda, neki da je samostalni tvorbeni način. Za nju je prefiksalsna tvorba tvorba izvođenjem, odnosno jedna od derivacijskih metoda, dok Eugenija Barić smatra da je prefiksalsna tvorba samostalna u odnosu na složenu tvorbu. U ovom se radu polazi se od tumačenja Sanje Vulić.

Za prefiksalsnu je tvorbu karakteristično da njome nastaju tvorenice koje pripadaju istoj vrsti riječi i imaju isti oblik kao polazna riječ po čemu se razlikuje i od sufiksalsne i složene tvorbe (Vulić 2007c: 82).

U prefiksnoj tvorbi sudjeluju sadašnji i nekadašnji prijedlozi te mnogi prefiksi stranog podrijetla. Barić navodi kako najčešće sudjeluju prefiksi *među-*, *nad-*, *nadri-*, *nazovi-*, *ne-*, *nuz-*, *pa-*, *po-*, *pod-*, *polu-*, *pra-*, *pred-*, *protu-*, *su-*. Isto tako ističe kako je prefiksna tvorba slabije plodna od sufiksne tvorbe (Barić 2005: 332).

Sanja Vulić napominje kako je prefiksna tvorba dominantna u hrvatskome standardom jeziku kao i u organskim idiomima samo pri tvorbi glagola, malen broj izvedenica nastaje prefiksnom tvorbom u organskim idiomima. U organskim je idiomima prefiksna tvorba, poslije prefiksno-sufiksne tvorbe, najmanje plodna tvorba imenica. Većina se prefikasa koristi samo u hrvatskome standardnom jeziku te nema njihove potvrde u organskim idiomima (Vulić 2007c: 83).

2.3. Prefiksarno-sufiksarna tvorba imenica u hrvatskome standardnom jeziku i u organskim idiomima

Prefiksarno-sufiksarna tvorba riječi je tvorbeni način u kojem nova riječ nastaje istodobnim dodavanjem i prefiksa i sufiksa. Isto kao i za prefiksarnu tvorbu, o naravi prefiksarno-sufiksarne tvorbe teoretičari do danas nisu usuglasili svoje mišljenje, neki ju smatraju dijelom složeno-sufiksarne tvorbe, neki kombiniranom derivacijskom metodom prefiksacije i sufiksacije, a neki kombinacijom derivacije i samostalnoga tvorbenog načina (Vulić 2007b: 122). Sanja Vulić prefiksarno-sufiksarnu tvorbu smatra kombiniranom derivacijskom metodom prefiksacije i sufiksacije, od čega se polazi i u ovom radu. Ona je pokazala da u prefiksarno-sufiksarnoj tvorbi imenica u gradišćanskohrvatskim idiomima sudjeluje 19 prefiksa i 24 sufiksa.

Eugenija Barić navodi kako su imenice u prefiksarno-sufiksarnoj tvorbi u vezi s prijedložnim izrazom te je značajno za prefiks koji je nastao od prijedloga zadržava svoje prijedložno značenje. Napominje kako u takvoj tvorbi sudjeluje nekoliko najčešćih prefikasa: *bez-*, *do-*, *na-*, *nad-*, *po-*, *pri-*, *uz-*, a od sufikasa: *-(a)c*, *-(a)k*, *-ar*, *-aš*, *-ica*, *-nik*, *-ina*. u prefiksarno-sufiksarnoj tvorbi česte su alternacije koje se događaju ili na granici prefiksa i osnove ili na granici osnove i sufiksa (Barić 2005: 335).

2.4. Sufiksalna tvorba imenica u govoru Goričana

Istražujući imenice koje su tvorene sufiksalsnom tvorbom u govoru Goričana, utvrđen je već broj sufikasa koji sudjeluju u tvorbi imenica. Analizom imenica utvrđeno je da je većina imenica u govoru Goričana tvoreno sufiksalsnom tvorbom. Sufiksi se mogu dodavati na imeničku, pridjevsku, priložnu i glagolsku osnovu. Dodavanjem sufikasa na imeničku osnovu u govoru Goričana može doći do glasovnih promjena na njihovoj granici. O glasovnim će promjena biti kasnije riječi. Slijedi pregled imenica tvorenih određenim sufiksima te s objašnjenjem značenja tvorenica.

2.4.1. Pregled tvorbe imenica sufiksom *-ek*

U govoru Goričana imenice tvorene sufiksom *-ek* tvorene su po obrascu imenica + sufiks *-ek*. Sufiks *-ek* većinom daje tvorenici značenje umanjene, u smislu da je nešto malo.

Primjeri izvedenica iz imenica muškoga roda tvoreni sufiksom *-ek*:

áutek (aut + *-ek*) 'mali auto', *bájzek* (bajz + *-ek*) 'mali bajz', *bátek* (bat + *-ek*) 'mali bat', *becílinek* (beciklin + *-ek*) 'mali beciklin', *bedáček* (bedač + *-ek*) 'mali bedak', *bóbjek* (bobj + *-ek*) 'mali bobej', *bócek* (boc + *-ek*) 'mali boc', *bórek* (bor + *-ek*) 'mali bor', *obrázek* (obraz + *-ek*) 'mali obraz', *bródek* (brod + *-ek*) 'mali brod', *brisáček* (brisač + *-ek*) 'mali brisač', *čajek* (čaj + *-ek*) 'mali čaj', *canjgerék* (canjger + *-ek*) 'mali canjger', *čávlak* (čavl + *-ek*) 'mali čavel', *čekerek* (ceker + *-ek*) 'mali ceker', *cigarétlinek* (cigaretlin + *-ek*) 'mali cigaretlin', *čigošek* (čigoš + *-ek*) 'mali čigoš', *cípeljek* (cipelj + *-ek*) 'mali cipelj', *čónek* (čon + *-ek*) 'mali čon', *črépek* (črep + *-ek*) 'mali črep', *črvek* (črv + *-ek*) 'mali črv', *cúgek* (cug + *-ek*) 'mali cug', *cúkorek* (cukor + *-ek*) 'mali cukor', *cvétek* (cvet + *-ek*) 'mali cvet', *děždek* (dežd + *-ek*) 'mali dežd', *dvórek* (dvor + *-ek*) 'mali dvor', *frižiderček* (frižiderč + *-ek*) 'mali frižider', *ftiček* (ftič + *-ek*) 'mali ftič', *gemištek* (gemišt + *-ek*) 'mali gemišt', *gléžjek* (gležj + *-ek*) 'mali gležej', *gólobek* (golob + *-ek*) 'mali golob', *gómbek* (gomb + *-ek*) 'mali gomb', *gósponek* (gospon + *-ek*) 'mali

gospon', *grebének* (greben + -ek) 'mali greben', *grofèk* (grof + -ek) 'mali grof', *grozdek* (grozd + -ek) 'mali grozd', *gújek* (guj + -ek) 'mali guj', *gúrtlinek* (gurtlin + -ek) 'mali gurtlin', *hámrek* (hamr + -ek) 'mali hamer', *hrbetek* (hrbet + -ek) 'mali hrbet', *jápek* (jap + -ek) 'mali japa', *járček* (jarč + -ek) 'mali jarek', *kalampérek* (kalamper + -ek) 'mali kalamper', *kamének* (kamen + -ek) 'mali kamen', *kanásek* (kanas + -ek) 'mali kanas', *kapútek* (kaput + -ek) 'mali kaput', *kljúček* (ključ + -ek) 'mali ključ', *kocének* (kocen + -ek) 'mali kocen', *kójek* (koj + -ek) 'mali koj', *kolbásek* (kolbas + -ek) 'mali kolbas', *kólček* (količ + -ek) 'mali kolec', *kolóvrtek* (kolovrt + -ek) 'mali kolovrt', *komádek* (komad + -ek) 'mali komad', *korbáček* (korbač + -ek) 'mali korbač', *kotáček* (kotač + -ek) 'mali kotač', *kótlek* (kotl + -ek) 'mali kotel', *kráflínek* (kraflin + -ek) 'mali kraflin', *kráľjek* (kralj + -ek) 'mali kralj', *krévetek* (krevet + -ek) 'mali krevet', *krígljinek* (krigljin + -ek) 'mali krigljin', *krúhek* (kruh + -ek) 'mali kruh', *kúpek* (kup + -ek) 'mali kup', *lágvek* (lagv + -ek) 'mali lagev', *láktek* (lakt + -ek) 'mali laket', *lavórek* (lavor + -ek) 'mali lavor', *lének* (len + -ek) 'mali len', *lónček* (lonč + -ek) 'mali lonec', *lópovek* (lopov + -ek) 'mali lopov', *májmunek* (majmun + -ek) 'mali majmun', *májstorek* (majstor + -ek) 'mali majstor', *mélinek* (melin + -ek) 'mali melin', *míšek* (miš + -ek) 'mali miš', *mľínčejek* (mľinčej + -ek) 'mali mľinec', *móštek* (mošt + -ek) 'mali mošt', *móžek* (mož + -ek) 'mali mož', *mrtúljećek* (mrtuljč + -ek) 'mali mrtulj', *mužárček* (mužarč + -ek) 'mali mužar', *nájlonek* (najlon + -ek) 'mali najlon', *nóftek* (noft + ek) 'mali noft', *nósek* (nos + -ek) 'mali nos', *ógejček* (ogejč + -ek) 'mali ogej', *óslek* (osl + -ek) 'mali osel', *pajdášek* (pajdaš + -ek) 'mali pajdaš', *pálček* (palč + -ek) 'mali palec', *pántek* (pant + -ek) 'mali pant', *papérek* (paper + -ek) 'mali paper', *pázduhek* (pazduh + -ek) 'mali pazduh', *peréček* (pereč + -ek) 'mali perec', *petróžulek* (petrožul + -ek) 'mali petrožul', *píľjek* (pilj + -ek) 'mali pilj', *piščejek* (pišcej + -ek) 'mali pišcej', *pléhek* (pleh + -ek) 'mali pleh', *plótek* (plot + -ek) 'mali plot', *pódrumek* (podrum + -ek) 'mali podrum', *poplónek* (poplon + -ek) 'mali poplon', *próhek* (proh + -ek) 'mali proh', *prístek* (prst + -ek) 'mali prst', *prístenek* (prsten + -ek) 'mali prsten', *réhek* (reh + -ek) 'mali reh', *répek* (rep + -ek) 'mali rep', *reštek* (rešt + -ek) 'mali rešt',

rukávek (rukav + -ek) 'mali rukav', *šinek* (sin + -ek) 'mali sin', *škáfek* (škaf + -ek) 'mali škaf', *škédjek* (škedj + -ek) 'mali škedej', *šmirglinek* (šmirglin + -ek) 'mali šmirglin', *šnajderek* (šnajder + -ek) 'mali šnajder', *sóponek* (sopon + -ek) 'mali sopon', *stólek* (stol + -ek) 'mali stol', *šósek* (šos + -ek) 'mali šos', *špámpetek* (špampet + -ek) 'mali špampet', *šporhetek* (šporhet + -ek) 'mali šporhet', *štámparljinek* (štamparljin + -ek) 'mali štamparljin', *stólček* (stolč + -ek) 'mali stolec', *stólek* (stol + -ek) 'mali stol', *šúdrek* (šudr + -ek) 'mali šuder', *šúhek* (šuh + -ek) 'mali šuh', *svédrek* (svedr + -ek) 'mali sveder', *svétek* (svet + -ek) 'mali svet', *téglinek* (teglin + -ek) 'mali teglin', *tíbetek* (tibet + -ek) 'mali tibet', *topólek* (topol + -ek) 'mali topol', *tráktorek* (traktor + -ek) 'mali traktor', *trómek* (trom + -ek) 'mali trom', *túrnek* (turn + -ek) 'mali turen', *vájdlinek* (vajdlin + -ek) 'mali vajdlin', *vánjkušek* (vanjkuš + -ek) 'mali vanjkuš', *venček* (venč + -ek) 'mali venec', *vétrek* (vetr + -ek) 'mali veter', *vóglek* (vogl + -ek) 'mali vogel', *vólek* (vol + -ek) 'mali vol', *vrátek* (vrat + -ek) 'mali vrat', *vrhek* (vrh + -ek) 'mali vrh', *vújček* (vujč + -ek) 'mali vujča', *vužigaček* (vužigač + -ek) 'mali vužigač', *zájček* (zajč + -ek) 'mali zajec', *zdenček* (zdenč + -ek) 'mali zdenec', *zidek* (zid + -ek) 'mali zid', *zóbek* (zob + -ek) 'mali zob', *zvonček* (zvonč + -ek) 'mali zvonec', *želóček* (želoč + -ek) 'mali želodec', *žépek* (žep + -ek) 'mali žep'.

Analizom imenica u govoru Goričana utvrđeno je da su imenice koje su tvorene sufiksom *-ek* najčešće muškoga roda te da su tvorene od imenica muškog roda. Najčešće takve imenice imaju umanjeno značenje. Umanjenica koja je tvorena sufiksom *-ek* može imati i dodatna značenja, od hipokorističnih do pejorativnih što ovisi o samoj imenici (Maresić 2015: 78), što je vidljivo i iz analiziranoga korpusa.

Osim što sufiks *-ek* može označavati 'malo', može označavati i 'milo i drago' kada imenica označava osobu ili životinju. Iz analiziranih primjera može se vidjeti da su to imenice *črvek*, *ftiček*, *jápek*, *kójek*, *májmunek*, *míšek*, *móžek*, *pajdášek*, *prášček*, *šinek*, *vólek*, *vújček*, *zájček*.

Međutim sufiks *-ek* može označavati i nešto što je loše, loše kvalitete, slabo te bezvrijedno (isto). Primjeri iz govora Goričana su: *bedáček, gósponek, grófek, kraljek, lópovek, májmunek, májstorek, óslek, šnájderek, tráktorek*.

Zabilježena su i dva primjera koja potvrđuju da se sufiksom *-ek* može imenici dati dodatno afektivno značenje kad je dodan imenici muškog roda koja označava rodbinske veze: *jápek, vújček*.

Iz analiziranih primjera izdvajaju se jedna imenice srednjeg roda *tévček* (tevc + *-ek*) 'malo tele'. Imenica *tévček* primjer je nemotivirane imenice srednjeg roda zato što se pri tvorbi ne koristi osnovna imenica *tele*.

Imenica *štómfek* potvrda je imenice u muškom rodu u značenju umanjenice koja je koja je izvedena od osnovne imenice ženskoga roda (*štomfa*) i sufiksa *-ek*.

Sufiksom *-ek* potvrđena su u govoru Goričana šest nadimaka za osobe muškog spola koja se i danas koriste: *Fráncek* 'Franjo', *Jándrek* 'Andrija', *Jóžek* 'Josip', *Slávek* 'Slavoljub', *Štéfek* 'Stjepan', *Tínek* 'Tino'.

Potrebno je spomenuti da u nekim imenima nadimci nastaju skraćivanjem vlastitih imena, pa su tako potvrđeni nadimci: *Lénči* 'Leonard', *Jóži* 'Josip'.

U istraženom korpusu potvrđene su i četiri imenice koje su tvorene sufiksom *-ek* koje nemaju značenje umanjenice. To su izvedenice *cécek* 'dojka', *cúcek* 'pas', *cújzek* 'konjić', *kújsek* 'štene', *svétek* 'blagdan'.

Potrebno je spomenuti da u nekim primjerima na granici između sufiksa i osnove može doći do umetanja suglasnika č: *frižidérček* (frižiderč + *-ek*) 'mali frižider', *mrtúlječek* (mrtuljč + *-ek*) 'mali mrtulj', *mužárček* (mužarč + *-ek*) 'mali mužar', *ógejček* (ogejč + *-ek*) 'mali ogej', *peréček* (pereč + *-ek*) 'mali perec', *prašček* (prašč + *-ek*) 'mali prasec', *zdénček* (zdenč + *-ek*) 'mali zdenec'. Osim što se tako označava deminutivnost, označavaju i nešto što je poželjno, primamljivo, drago (Maresić 2015: 83).

U govoru Goričana potvrđene su stopedeset i tri izvedenice tvorene sufiksom *-ek*, a od njih stopedeset i tri stočetrdeset i dvije izvedenice su u značenju umanjenica.

Množinski sufiks *-eki*

U analiziranim primjerima potvrđena je jedna imenica muškoga roda koja nosi značenje umanjenice, a tvorena je sufiksom *-eki*: *cípeljeki* (cipelj + *-eki*) 'mali cipelji' te jedna umanjenica tvorena od imenice ženskoga roda *las*: *láseki* (las + *-eki*) 'mali lasi'.

2.4.2. Pregled tvorbe imenica sufiksom *-ec*

U analizi sufiksarne tvorbe imenica u govoru Goričana potvrđen je malen broj imenica koje su tvorene sufiksom *-ec*. Goričanski je govor poznat po dvostrukom ostvaraju nekih umanjenica te se često sufiks *-ec* može zamijeniti sufiksom *-ek*, bez promjene značenja. Na temelju analize može se zaključiti da su imenice koje su tvorene sufiksom *-ek* češće od imenica tvorene sufiksom *-ec*.

Primjeri izvedenica muškoga roda tvoreni sufiksom *-ec*:

berékec (berek + *-ec*) 'mali berek', *bíkec* (bik + *-ec*) 'mali bik', *blóčec* (bloč + *-ec*) 'mali blok', *bójkec* (bojk + *-ec*) 'mali bojek', *brátec* (brat + *-ec*) 'mali brat', *brégec* (breg + *-ec*) 'mali breg', *búbregec* (bubreg + *-ec*) 'mali bubrek', *cánjkec* (canjk + *-ec*) 'mali cajek', *cúgec* (cug + *-ec*) 'mali cug', *déčec* (deč + *-ec*) 'mali dečko', *drékec* (drek + *-ec*) 'mali drek', *frákec* (frak + *-ec*) 'mali frak', *hrmáčec* (hrmač + *-ec*) 'mali hrmak', *járčec* (jarč + *-ec*) 'mali jarek', *jezikec* (jezik + *-ec*) 'mali jezik', *kípec* (kip + *-ec*) 'mali kip', *kokotičec* (kokotič + *-ec*) 'mali kokotič', *koláčec* (kolač + *-ec*) 'mali kolač', *koržjáčec* (koržjač + *-ec*) 'mali koržjak', *kotáčec* (kotač + *-ec*) 'mali kotač', *križec* (križ + *-ec*) 'mali križ', *krúgec* (krug + *-ec*) 'mali krug', *kúkčec* (kukč + *-ec*) 'mali kukec', *obláčec* (oblač + *-ec*) 'mali oblak', *oblákec* (oblak + *-ec*) 'mali oblak', *oblóčec* (obloč + *-ec*) 'mali oblok',

pljúgec (pljug + -ec) 'mali pljug', *poćekec* (pocek + -ec) 'mali pocek', *pótec* (pot + -ec) 'mali pot', *potóčec* (potoč + -ec) 'mali potok', *reménec* (remen + -ec) 'mali remen', *ropčec* (ropč + -ec) 'mali robec', *ruksakec* (ruksak + -ec) 'mali ruksak', *seljákec* (seljak + -ec) 'mali seljak', *škrljáčec* (škrljač + -ec) 'mali škrljak', *snégec* (sneg + -ec) 'mali sneg', *špékec* (špek + -ec) 'mali špek', *srmáčec* (srmač + -ec) 'mali srmak', *tópolčec* (topolč + -ec) 'mali topol', *trgófčec* (trgovč + -ec) 'mali trgovec', *trógec* (trag + -ec) 'mali trog', *vnúkec* (vnuk + -ec) 'mali vnuk', *vrágec* (vrag + -ec) 'mali vrak', *vrčáčec* (vrčač + -ec) 'mali vrčak', *vrčákec* (vrčak + -ec) 'mali vrčak', *zótikec* (zotik + -ec) 'mali zotik', *zvónčec* (zvonč + -ec) 'mali zvonec'.

Analizom istraženoga korpusa potvrđeno je da su sufiksom *-ec* tvorene imenice muškoga roda po obrascu osnovne riječi imenica + sufiks *-ec*. U velikom broju imenica dolazi do glasovnih promjena na granici između osnovne riječi i sufiksa *-ec*. O glasovnim će promjenama biti riječ nakon analiziranoga korpusa.

Osim što sufiks *-ec* može značiti nešto malo, kao i sufiks *-ek*, može označavati i nešto što je 'mlado i milo' kada je riječ o osobi ili životinji. U goričanskome su govoru potvrđene imenice s takvim značenjem: *bíkec*, *brátec*, *déčec*, *máčkec*, *vnúkec*.

Sufiks *-ec* može izražavati i omaložavanje koga. Primjeri koji to potvrđuju i ovjereni su u goričanskome govoru jesu: *hrmáčec*, *seljákec*, *srmáčec*, *trgófčec*, *vrágec*.

Iz gore navedenih primjera izdvaja se primjer *canjkec* koji je primjer umanjenice u kojoj je nj zadržano pred velarom¹⁴.

U goričanskome govoru potvrđene su imenice koje su tvorene sufiksom *-ec*, a nemaju značenje umanjenice.

---

¹⁴ Može se polemizirati oko ove umanjenice. Moguće da je došlo do promjene *nj > j* u tvorbi osnovne riječi, no u tvorbi umanjenice je *nj* zadržano.

Primjeri:

cmizdravec (cmizdrav + -ec) 'un šteri cmizdri', *dóvec* (dov + -ec) 'un šteromo je žena hrmla', *Górčanec* (Gorčan + -ec) 'un šteri živi v Gorčeni, *pijánec* (pijan + -ec) 'un šteri pije', *sódec* (sod + -ec) 'un šteri sodi'.

U nekim je primjerima potvrđeno umetanje *č* između osnovne riječi i sufiksa *-ec* kao i kod sufiksa *-ek*. Na taj se način obilježava istovremeno i deminutivnost i osjećajnost prema nečemu (Maresić 2015: 83): *tópolčec*, *trgófčec*.

Sufiksom *-ec* tvoreni su nadimci u goričanskome govoru: *Drágec* 'Drago', *Zlátkec* 'Zlatko'.

Sufiks *-ec* može se u goričanskome govoru podijeliti u tri skupine: u prvu idu umanjenice, u drugu ostale imenice, a u treću etnici. Taj se sufiks koristi u tvorbi izvedenica muškoga roda, te su i same izvedenice muškoga roda. Tvorbeni obrazac sa sufiksom *-ec* jest imenica + sufiks *-ec*, pridjev + sufiks *-ec*, glagol + sufiks *-ec*. U korpusu je potvrđeno četrdeset i sedam imenica prethodno navedene prve skupine, pet imenica druge skupine i dvije imenice treće skupine. Treba napomenuti u bilješci da brojke nisu indikativne same po sebi, već u suodnosu

Ovi su sufiksi *-ek* i *-ec* najplodniji sufiksi pomoću kojih se tvore umanjenice u goričanskome govoru. Ti su sufiksi najčešće ovjereni u izvedenicama muškog roda koje su tvorene po obrascu imenica + sufiks *-ek/-ec*. Često na granici između osnovne riječi i sufiksa dolazi do glasovnih promjena. U nekima je izvedenicama moguće zamijeniti sufiks *-ek* sa sufiksom *-ec* bez da dolazi do promjene značenja.

2.4.3. Pregled tvorbe imenica sufiksom *-ač*

Tvorenice nastale sufiksalsnom tvorbom po tvorbenom obrascu glagolska osnova + sufiks *-ač* najčešće su muškoga roda. Glagolska osnova dobiva se tako da se od infinitiva glagola odbace infinitivni završeci. Izvedenica sa sufiksom *-ač* označuje čovjeka, životinju, oruđe ili stvar (Babić 2002: 96). U goričanskome govoru ovjereni su primjeri izvedenica koje označavaju osobu, oruđe i stvar.

Primjeri izvedenica muškoga roda sa sufiksom *-ač*:

beráč (ber + *-ač*) 'un šteri bere plodove', *crtáč* (crt + *-ač*) 'un šteri crta', *čistáč* (čist + *-ač*) 'un šteri čisti', *glasáč* (glas + *-ač*) 'un šteri glasa', *igráč* (igr + *-ač*) 'un šteri se igra ili un šteri igra', *izvođáč* (izvođ + *-ač*) 'un šteri izvodi posla', *klepáč* (klep + *-ač*) 'hamer šterim se kleple kosa ili un šteri kleple kosu', *košaráč* (košar + *-ač*) 'un šteri plete korpe', *kováč* (kov + *-ač*) 'un šteri kuje', *krojáč* (kroj + *-ač*) 'un šteri šivlje', *kupáč* (kup + *-ač*) 'un šteri se kople', *natikáč* (natik + *-ač*) 'ono kaj se natekne na nogu, obuča', *ogrtáč* (ogrt + *-ač*) 'ono kaj ogrne nekoga ili nekaj', *omotáč* (omot + *-ač*) 'ono kaj omota nekoga ili nekaj', *órač* (or + *-ač*) 'un šteri ora', *osvajáč* (osvaj + *-ač*) 'un šteri osvaja nekaj', *plázač* (plaz + *-ač*) 'un šteri plazi', *plesáč* (ples + *-ač*) 'un šteri pleše', *potrošáč* (potroš + *-ač*) 'un šteri troši', *predaváč* (predav + *-ač*) 'un šteri predavle', *prekidáč* (prekid + *-ač*) 'ono z čim se prekida', *proizvođáč* (proizvođ + *-ač*) 'un šteri proizvodi', *pušáč* (puš + *-ač*) 'un šteri kadi', *rézač* (rez + *-ač*) 'un šteri reže', *ružďáč* (ružď + *-ač*) 'ono z čime se ružďi kuruza', *séjač* (sej + *-ač*) 'un šteri seje', *sekáč* (sek + *-ač*) 'ono z čim se seče železo', *skakáč* (skak + *-ač*) 'un šteri skače', *spaváč* (spav + *-ač*) 'un šteri spi', *upaljáč* (upalj + *-ač*) 'ono z čim se vužge', *véžbač* (vežb + *-ač*) 'un šteri vežba', *vozáč* (voz + *-ač*) 'un šteri vozi'.

U istraženome korpusu potvrđene su trideset i dvije imenice koje su tvorene prema obrascu: glagolska osnova + sufiks *-ač*. Najčešće izvedenica označava vršitelja radnje.

2.4.4. Pregled tvorbe imenica sufiksima *-ica* i *-čica*

U analizi sufiksarne tvorbe imenica u govoru Goričana potvrđene su izvedenice sa sufiksima *-ica* i *-čica*. Sufiks *-ica* plodniji je sufiks što je potvrđeno u govoru.

2.4.4.1. Sufiks *-ica*

Primjeri izvedenica ženskoga roda sa sufiksom *-ica*:

bedálica (bedal + *-ica*) 'mala bedala', *béljica* (belj + *-ica*) 'mala belja', *blázinica* (blazin + *-ica*) 'mala blazina', *bljúzica* (bljuz + *-ica*) 'mala bljuza', *bóhica* (boh + *-iva*) 'mala boha', *bótica* (bot + *-ica*) 'mala bota', *bráđica* (brad + *-ica*) 'mala brada', *brázdica* (brazd + *-ica*) 'mala brazda', *cedúljica* (cedulj + *-ica*) 'mala cedulja', *cikórjica* (cikorj + *-ica*) 'mala cikorja', *církvica* (cirkv + *-ica*) 'mala cirkva', *čóbica* (čob + *-ica*) 'mala čoba', *čréšjica* (črešj + *-ica*) 'mala črešja', *črjáfkica* (črjafk + *-ica*) 'mala črjafka', *čúrkica* (čurk + *-ica*) 'mala čurka', *dékica* (dek + *-ica*) 'mala deka', *déščica* (dešč + *-ica*) 'mala deska', *déskica* (deck + *-ica*) 'mala deska', *dételica* (detel + *-ica*) 'mala detelja', *dlákica* (dlak + *-ica*) 'mala dlaka', *dújhica* (dujh + *-ica*) 'mala dujha', *flášica* (flaš + *-ica*) 'mala flaša', *glávica* (glav + *-ica*) 'mala glava', *glážica* (glaž + *-ica*) 'mala glaž', *gmájnica* (gmajn + *-ica*) 'mala gmajna', *grábica* (grab + *-ica*) 'mala graba', *grédica* (gred + *-ica*) 'mala greda', *gúmijica* (gumij + *-ica*) 'mala gumija', *hižica* (hiž + *-ica*) 'mala hiža', *hruškica* (hrušk + *-ica*) 'mala hruška', *ígica* (ig + *-ica*) 'mala iga', *jabukica* (jabuk + *-ica*) 'mala jabuka', *jaúsica* (jaus + *-ica*) 'mala jausa', *jembrélica* (jembrel + *-ica*) 'mala jembrela', *kapélica* (kapel + *-ica*) 'mala kapela', *kápica* (kap + *-ica*) 'mala kapa', *kápljica* (kaplj + *-ica*) 'mala kaplja', *kéfica* (kef + *-ica*) 'mala kefa', *kíkljica* (kiklj + *-ica*) 'mala kiklja', *klámfica* (klamf + *-ica*) 'mala klamfa', *klópica* (klop + *-ica*) 'mala klopa', *knjígica* (knjig + *-ica*) 'mala knjiga', *knjížica* (knjiž + *-ica*) 'mala knjiga', *kóckica* (kock + *-ica*) 'mala kocka', *káhljica* (kohlj + *-ica*) 'mala kohlja', *kólica* (kol + *-ica*) 'mala kola', *konópljica* (konoplj + *-ica*) 'mala

konoplja', *kántica* (kont + -ica) 'mala kanta', *kopájica* (kopaj + -ica) 'mala kopaja', *koprívica* (kopriv + -ica) 'mala kopriva', *kórica* (kor + -ica) 'mala kora', *kórpica* (korp + -ica) 'mala korpa', *kórunica* (korun + -ica) 'mala koruna', *kóruzica* (koruz + -ica) 'mala koruza', *kóšuljica* (košulj + -ica) 'mala košulja', *kovértica* (kovert + -ica) 'mala koverta', *kávica* (kov + -ica) 'mala kova', *kóžica* (kož + -ica) 'mala koža', *krníčkica* (krničk + -ica) 'mala krnička', *kufičkica* (kufičk + -ica) 'mala kufička', *kurzínica* (kurzin + -ica) 'mala kurzina', *kuržjáčica* (kuržjač + -ica) 'mala kuržjača', *kvákica* (kvak + -ica) 'mala kvaka', *lésica* (les + -ica) 'mala lesa', *létvica* (letv + -ica) 'mala letva', *ljuščijica* (ljuščij + -ica) 'mala ljuščija', *lójtrica* (lojtr + -ica) 'mala lojtra', *lopática* (lopat + -ica) 'mala lopata', *máčkica* (močk + -ica) 'mala mačka', *máščica* (mašč + -ica) 'mala mašča', *méglica* (mevl + -ica) 'mala meglja', *méljica* (melj + -ica) 'mala melja', *méšica* (meš + -ica) 'mala meša', *métlica* (metl + -ica) 'mala metla', *mígica* (mig + -ica) 'mala miga', *mrežica* (mrež + -ica) 'mala mreža', *mrkvica* (mrkv + -ica) 'mala mrkva', *mrávljica* (mrovlj + -ica) 'mala mrovlja', *múhica* (muh + -ica) 'mala muha', *mušanjkica* (mušanjk + -ica) 'mala mušanjka', *nógica* (nog + -ica) 'mala noga', *ógradica* (ograd + -ica) 'mala ograda', *ólofkica* (olofk + -ica) 'mala olofka', *ópravica* (oprav + -ica) 'mala oprava', *páprkica* (paprik + -ica) 'mala paprika', *pésmica* (pesm + -ica) 'mala pesma', *pética* (pet + -ica) 'mala peta', *píljica* (piljk + -ica) 'mala piljka', *pípica* (pip + -ica) 'mala pipa', *plesérkica* (pleserk + -ica) 'mala pleserka', *plóčica* (ploč + -ica) 'mala ploča', *pósteljica* (postelj + -ica) 'mala postelja', *povésmica* (povesm + -ica) 'mala povesma', *prídica* (prd + -ica) 'mala prda', *prélica* (prel + -ica) 'mala prela', *rékica* (rek + -ica) 'mala reka', *ribica* (rib + -ica) 'mala riba', *rífljica* (riflj + -ica) 'mala riflja', *rigljica* (riglj + -ica) 'mala riglja', *ritica* (rit + -ica) 'mala rit', *rókica* (rok + -ica) 'mala roka', *roženičica* (roženič + -ica) 'mala roženica', *ružica* (ruž + -ica) 'mala ruža', *senokóšica* (senokoš + -ica) 'mala senokoša', *smetjáčica* (smetjač + -ica) 'mala smetjača', *sózica* (soz + -ica) 'mala soza', *stézica* (stez + -ica) 'mala steza', *svéčica* (sveč + -ica) 'mala sveča', *šákica* (šak + -ica) 'mala šaka', *šíbica* (šib + -ica) 'mala šiba', *šketúljica* (šketulj + -ica) 'mala šketulja', *šketúljkica* (šketuljk + -ica) 'mala

šketulja', *škrébljica* (škreblj + -ica) 'mala škreblja', *škrijjica* (škrij + -ica) 'mala škrija', *šófljica* (šoflj + -ica) 'mala šoflja', *špágica* (špag + -ica) 'mala špaga', *šténgica* (šteng + -ica) 'mala štenga', *štómfica* (štomf + -ica) 'mala štomfa', *štrúćica* (štruc + -ica) 'mala štruca', *šúmica* (šum + -ica) 'mala šuma', *tácica* (tac + -ica) 'mala taca', *táškica* (tašk + -ica) 'mala taška', *tékica* (tek + -ica) 'mala teka', *tepsíjkica* (tepsijk + -ica) 'mala tepsija', *tíkvica* (tikv + -ica) 'mala tikva', *tórtica* (tort + -ica) 'mala torta', *trákica* (trak + -ica) 'mala traka', *trćica* (trc + -ica) 'mala trca', *vréćica* (vreč + -ica) 'mala vreča', *vúrica* (vur + -ica) 'mala vura', *vúzdica* (vuz + -ica) 'mala vuzda', *zdélica* (zdel + -ica) 'mala zdela', *zémjljica* (zemlj + -ica) 'mala zemlja', *zípka* (zipkn + -ica) 'mala zipka', *žjóra* (žjor + -ica) 'mala žjora', *zléfkica* (zlefk + -ica) 'mala zlefka', *znaménkica* (znamenk + -ica) 'mala znamenka', *zvézdica* (zvezd + -ica) 'mala zvezda', *žábica* (žab + -ica) 'mala žaba'.

U analiziranom se korpusu izdvajaju umanjnice *mótićica* (motič + -ica), 'mala motika', *ófčica* (ofč + -ica) 'mala ofca' zato što u njima dolazi do glasovnih promjena.

Sufiksom *-ica* tvoren je i manji broj imenica koje nemaju značenje umanjnice:

ftičica (ftič + -ica) 'žena ftiča', *gázdarica* (gazdar + -ica) 'žena od gazd', *májstorica* (majstor + -ica) 'žena štera je majstor', *mlekaríca* (mlekar + -ica) 'žena štera se bavi z mlekom', *múšica* (muš + -ica) 'kukec kaj leti', *pekaríca* (pekar + -ica) 'žena štera peče kruha', *šnájderica* (šnajder + -ica) 'žena štera šivle opravu', *staríca* (star + -ica) 'žena štera je stara', *učiteljica* (učitelj + -ica) 'žena štera vuči', *záručnica* (zaručn + -ica) 'žena štera je zaručena'.

Na temelju istraženoga korpusa može se zaključiti da je većina izvedenica tvorena sufiksom *-ica* tvorena po obrascu imenica + sufiks *-ica*, dok je manji broj tvoren po obrascu pridjev + sufiks *-ica*. Sufiks *-ica* najplodniji je u tvorbi

umanjenica imenica ženskoga roda te je u goričanskome govoru vrlo proširen kao i u standardnom jeziku.

Sufiks *-ica* nekada palatalizira osnovu kao što je potvrđeno u goričanskome govoru u primjerima: *pšeničica* (pšenič + *-ica*) 'mala pšenica', *ždrebičica* (ždrebič + *-ica*) 'mala ždrebica'. Palatalizacija može i izostati što je u većini slučaja u istraženome korpusu. J. Maresić kaže da je to novija tendencija u kajkavskom narječju (Maresić 2015: 90).

U istraženome korpusu potvrđeno je da sufiks *-ica* može izražavati i osjećaj dragosti, nježnosti, prisnosti kao u primjerima: *bábica*, *čérkica*, *dúšica*, *góskica*, *kobilica*, *kózica*, *krávica*, *kvóčkica*, *mámica*, *májčica*, *máčkica*, *rácica*, *púcica*, *púrica*, *snéhica*, *strínica*, *vnúkica*, *vújnica*, *žénica*.

2.4.4.1.1. Tvorba osobnih imena sufiksom *-ica*

Stjepan Babić piše kako nije u tvorbi osobnih imena sufiksom *-ica* riječ o općim imenicama, već o osobnim, pa se zbog toga trebaju uzeti u obzir vrijednosti uvjetovane osobnim navikama, navikama pojedinih krajeva, gubljenjem hipokorističnosti. Navodi kako je teško uspostaviti tvorbene obrasce u takvim izvedenicama radi posebnosti semantičke razine. Najčešće se izvedenice tvore od imenica ženskoga roda e-vrste, što je potvrđeno i u goričanskome govoru. Babić napominje da takve izvedenice mogu nastati od pune osnove i kraćenjem osnove, u analiziranim primjerima potvrđeni su primjeri za oba načina tvorbe (Babić 2002: 178).

Potvrđena su dva primjera u kojima su imenice nastale od pune osnove: *Ánica* (An + *-ica*) 'Ana', *Dórica* (Dor + *-ica*) 'Dora'.

U analiziranome korpusu potvrđene su dvije izvedenice koje su nastale kraćenjem osnove tako da iza prvog otvornika ostane jedan ili dva zatvornika. *Jélica* (Jel + *-ica*) 'Jelena', *Márica* (Mar + *-ica*) 'Marija'.

Na temelju analize osobnih imena koja su tvorena sufiksom *-ica* može se zaključiti su u goričanskome govoru izvedenice tvorena od osobnih imena ženskoga roda te da znače imenicu odmila. Često se kod takvih izvedenica hipokorističnost izgubila pa znače isto što osnovna imenica.

2.4.4.2. Sufiks *-čica*

Ovaj je sufiks, kao što sam spomenula, manje plodan od sufiksa *-ica*. U goričanskome govoru potvrđene su pet izvedenice tvorene sufiksom *-čica*, dvije od njih su u službi ženskoga etnika.

Primjeri izvedenica ženskoga roda sufiksom *-čica*:

céfčica (cef + *-čica*) 'mala cef', *Domášenčica* (Domašen + *-čica*) 'žena kaj je z Domašenca', *klópčica* (klop + *-čica*) 'mala klopa', *Králjevčica* (Kraljev + *-čica*) 'žena kaj živi v Kraljevci', *sekírčica* (sekir + *-čica*) 'mala sekira'.

Potvrđen je primjer u kojem sufiks *-čica* ne označava umanjenicu: *kúračica* 'bradavica'.

2.4.4.3. Množinski oblik *-ice*

U analiziranome korpusu potvrđene su umanjenice imenica ženskoga roda e-vrste koje imaju samo svoj množinski oblik. Takve su umanjenice tvorene sufiksom *-ice*. Babić napominje kako je sufiks *-ice* zapravo sufiks *-ica* koji dolazi u množini (Babić 2002: 178). Među analiziranim imenicama potvrđeno je deset takvih umanjenica: *čížmice* (čižm + *-ice*) 'male čižme', *drékice* (drek + *-ice*) 'male dreke', *hláčice* (hlač + *-ice*) 'male hlače', *jáslice* (jasl + *-ice*) 'male jaslje', *očáljice* (očalj + *-ice*) 'male očalje', *rásohice* (rasoh + *-ice*) 'male rasohe', *škárjice* (škarj + *-ice*) 'male škarje', *štómfice* (štomf + *-ice*) 'male štomfe', *štrámpice* (štramp + *-ice*) 'male štrampe', *zubáčice* (zubač + *-ice*) 'male zubače'.

U istraženoj je korpusu potvrđeno ukupno stosedamdest i pet imenica tvorenih sufiksom *-ica* i pet tvorenih sufiksom *-čica*. Potvrđeno je deset izvedenica koje imaju samo množinski oblik *-ice*.

2.4.5. Pregled tvorbe imenica sufiksom *-iče*

U istraženoj korpusu imenice srednjega roda najčešće su tvorene sufiksom *-iče*. Sufiks *-iče* vrlo je proširen u imenicama koje imaju zbirno značenje, što je potvrđeno u goričanskome govoru te on sudjeluje u tvorbi umanjenica srednjega roda.

Primjeri izvedenica srednjega roda tvoreni sufiksom *-iče*:

cvétjiče (cvetj + *-iče*) 'malo cvetje', *gježdviče* (gjezd + *-iče*) 'malo gjezdvo', *gróbjiče* (grobj + *-iče*) 'malo grobje', *grózdjiče* (grozdj + *-iče*) 'malo grozdje', *véhjiče* (vehj + *-iče*) 'malo vehje', *vřhjiče* (vrhj + *-iče*) 'malo vrhje', *zdrávjiče* (zdravj + *-iče*) 'malo zdravje', *zéljiče* (zelj + *-iče*) 'malo zelje'.

Analizirani korpus potvrdio je da se umanjenice srednjega roda tvore sufiksom *-iče* u svim imenicama. Potvrđeno je osam primjera umanjenica tvorenih sufiksom *-iče*.

2.4.6. Pregled tvorbe imenica sufiksom *-eko*

Sufiksom *-eko* u goričanskome se govoru izvode imenice od imeničkih osnova. Osnovne imenice najčešće označavaju neku stvar. U analiziranom korpusu potvrđeno je sedamnaest umanjenica srednjega roda.

Primjeri:

bédreko (bedr + *-eko*) 'malo bedro', *déleko* (del + *-eko*) 'malo delo', *dréveko* (drev + *-eko*) 'malo drevo', *grléko* (grl + *-eko*) 'malo grlo', *klecáleko*

(klecal + -eko) 'malo klecalo', *koléneko* (kolen + -eko) 'malo koleno', *kríleko* (kril + -eko) 'malo krilo', *mésteko* (mest + -eko) 'malo mesto', *nébeke* (neb + -eko) 'malo nebo', *písmeko* (pism + -eko) 'malo pismo', *séleko* (sel + -eko) 'malo selo', *séneko* (sen + -eko) 'malo seno', *stákleko* (stakl + -eko) 'malo staklo', *vinčekoko* (vinč + -eko) 'malo vino', *vúheko* (vuh + -eko) 'malo vuho', *zrcáleko* (zrcal + -eko) 'malo zrcalo', *zíneko* (zrn + -eko) 'malo zrno'.

Analiza je pokazala stopostotnu tvorbu umanjena srednjega roda sufiksom *-eko*.

Među analiziranim primjerima tvorenim sufiksom *-eko* u govoru Goričana potvrđena su tri primjera *pluralie tantum*, tri primjera imenica koje imaju samo množinski oblik. Kod takvih se imenica umanjena tvori sufiksom *-eca*: *jétreca* (jetr + -eca) 'mala jetra', *kléščeca* (klešč + -eca) 'mala klešča', *pljúčeca* (pljuč + -ece) 'mala pljuča'.

2.4.7. Pregled tvorbe imenica tvorene sa sufiksom *-stvo*

Izvedenice tvorene sufiksom *-stvo* su izvedene od imeničkih, pridjevnih, glagolskih, zamjениčkih, brojevnih i priložnih osnova (Babić 2002: 301). U istraženoj korpusu potvrđene su izvedenice koje su tvorene od imeničkih i glagolskih osnova te su takve izvedenice srednjega roda. Kao osnove većinom dolaze imenice muškoga roda.

Primjeri izvedenica sa sufiksom *-stvo* ovjereni u goričanskome govoru:

blúdništvo (bludni + -štvo), *brátstvo* (brat + -stvo), *foringáštvo* (foringa + -štvo), *izdájstvo* (izdaj + -stvo), *košaráštvo* (košara + -štvo), *krščánstvo* (kršćan + -stvo), *lóvstvo* (lov + -stvo), *ministárstvo* (ministar + -stvo), *novinárstvo* (novinar + -stvo), *rópstvo* (rop + -stvo), *siromáštvo* (siroma + -štvo), *vraččstvo* (vrač + -štvo), *zdráštvo* (zdra + -stvo), *zvérstvo* (zver + -stvo).

Istraženome je korpusu potvrđeno da su izvedenice tvorene sufiksom *-stvo* najčešće nastale od imenica muškoga roda. Ovjereno je dvanaest izvedenica. U nekima je potvrđeno da dolazi do glasovne promjene, pa se javlja sufiks *-štvo*.

2.4.8. Pregled tvorbe imenica manje plodnim sufiksima

U govoru Goričana potvrđeni su i manje plodni sufiksi kojima su tvorene određene imenice. Slabo su plodni sufiksi oni sufiksi čiji je stupanj tvorbene aktivnosti nizak (Barić 2005: 294). U nastavku donosim popis izvedenica s manje plodnim sufiksima s primjerima ovjerenim u goričanskome govoru.

Sufiks *-ka/-eka*

Sufiksom *-ka* u goričanskome govoru tvore se imenice od imeničke osnove svih triju rodova. Najčešće se tvore imenice ženskoga roda, što je potvrđeno u govoru Goričana.

Primjeri:

Bermančóvka (Bermančov + ka) 'žena prezimena Bermanec', *fláška* (flaš + -ka) 'mala flaša', *hižička* (hižič + -ka) 'mala hižica', *Górcenka* (Gorčan + ka) 'žena kaj je z Gorčan', *hrčička* (hrčič + -ka) 'mala hrčica', *kufička* (kufič + -ka) 'mala kufica', *vedrička* (vedrič + -ka) 'mala vedrica', *vráteka* (vrat + -eka) 'mala vrata', *žljíčka* (žljíč + -ka) 'mala žljica'.

Jela Maresić navodi kako je u primjerima koji završavaju na *-ička* teško reći je li riječ o jednom ili dvama sufiksima, odnosno dolazi li do umanjivanja umanjenice, no u govoru Goričana moglo bi se zaključiti da je to samo u primjeru *hižička* (osnovni je oblik hiža, umanjenica hižica).

Potvrđena su dva primjera u kojima sufiks *-ka* nije u službi umanjenice već je dio osnovne riječi: *bogatúnka* (ona štera je bogata), *trgófka* (ona štera trguje).

Ovjeran je i jedan primjer *pluralie tantum*, imenice koja ima samo množinski oblik, a njezina je umanjena tvorena sufiksom *-ke*: *gáčke* (gač + ke) 'male gače'.

Na temelju analiziranoga korpusa može se zaključiti da su izvedenice sufiksom *-ka* najčešće imenice koje označavaju umanjenu neke stvari, no potvrđena su dva primjera u kojima se sufiksom *-ka* tvore ženski etnici, jedan primjer tvoren za ženu prezimena Bermanec te dva primjera sa sufiksom *-ka* u osnovnoj riječi.

Sufiks *-ička*

Ovjeran je jedan primjer u kojem sufiks *-ička* dolazi na imenicu osnovne i-vrste, češće se taj sufiks može naći u imenicama e-vrste. Primjer koji je potvrđen u govoru Goričana je *koščička* (koščič + *-ka*) 'mala kost'.

Sufiks *-ce*

Tvorenice koje su tvorene sufiksom *-ce* većinom su imenice srednjega roda. Sufiks *-ce* dolazi na osnove koje završavaju zvonačnicima, a iznimno i na osnove koje završavaju glasovima c, k, d, t. Babić napominje kako se to u jeziku događa sve rjeđe. U goričanskome govoru potvrđeni su primjeri umanjena u kojima sufiks *-ce* dolazi na osnove koje završavaju zvonačnicima, ali u na osnove koje završavaju glasom c. U njima ne dolazi do smjenjivanja sa š. Potvrđeno je i da u osnovi koja završava na l nema promjene. U korpusu je potvrđeno šest umanjena koje su tvorene sufiksom *-ce*.

Primjeri:

čréfce (čref + *-ce*) 'malo črevo', *jembrélce* (jembrel + *-ce*) 'malo jembrello', *mésce* (mes + *-ce*) 'malo meso', *pérce* (per + *-ce*) 'malo pero', *písemce* (pisem + *-ce*) 'malo pismo', *želésce* (želes + *-ce*) 'malo železo'.

Primjer *písemce* primjer je koji potvrđuje da se u konsonantski skup na kraju osnove umeće *-e-*.

Sufiks -ešce

Sufiks *-ešce* koristi se u tvorbi umanjenica od skraćenih osnova imenica srednjega roda. Babić napominje kako se raspodjela između *-ence* i *-ešce* ovisi o osnovama imenica. Imeniče s č u osnovi nemaju *-ešce*, dok imenice s n nemaju *-ence*. Upravo zato što je sufiksi *-ešce/-ence* manje plodni, teško je odrediti razloge i zaključke o njihovoj raspodjeli (Babić 2002: 145). U istraženom je korpusu potvrđen jedan primjer sa sufiksom *-ešce*: *detéšce* (dete + -šce) 'malo dete'.

Sufiks -ece

Sufiks *-ece* specifičan je u govoru Goričana zato što u većini umanjenica palatalizira osnovu, što je ovjereno u analizi. Umanjenice se tvore od imenica srednjega roda + sufiks *-ece*.

Primjeri umanjenica srednjega roda tvorene sufiksom *-ece*:

jájčece (jajč + *-ece*) 'malo jejece', *líčece* (lič + *-ece*) 'malo lice', *sónčece* (sonč + *-ece*) 'malo sonce', *srčece* (srč + *-ece*) 'malo srce'.

Ovjeren je i množinski oblik imenice ženskoga roda *orníce* koja je tvorena sufiksom *-ece*: *orničece* (ornič + *-ece*) 'male ornice'.

Sufiks -eco

Sufiksom *-eco* tvorene su samo tri izvedenice u istraženome korpusu govora Goričana.

Primjeri:

méseco (mes + -eco) 'malo meso', *mlékeco* (mlek + -eco) 'malo mleko',
ókeco (ok + -eco) 'malo oko'.

Ove izvedenice nastaju iz imenica srednjega roda te su u službi umanjenica. Najčešće označavaju neku stvar.

Sufiks -iĉec

Sufiks *-iĉec* ima pojačanu deminutivnu vrijednost i hipokoristično značenje. U istraženom je korpusu ovjerene su izvedenice: *hrastiĉec* (hrast + -iĉec) 'mali hrast', *kotiĉec* (kotiĉ + -ec) 'mali kotec', *mostiĉec* (most + -iĉec) 'mali most'.

Ovaj je sufiks u funkciji umanjenih umanjenica, umanjenica se dodatno umanjuje. Iako ova pojava nije česta, u govoru Goričana ovjerena su tri primjera izvedenica muškoga roda.

Sufik -iĉ

Ovaj je sufiks specifičan po tome što je u mnogim kajkavskim govorima rijedak. Ovjereni primjer sa sufiksom *-iĉ* u goričanskome govoru može biti tvoren i sa sufiksom *-ek* te označava nešto što je malo. Zabilježen je primjer u kojoj sufiks *-iĉ* dolazi na osnovu imenice muškoga roda.

Primjer:

lagviĉ (lagv + -iĉ) 'mali lagev'.

2.4.9. Tvorba etnika u govoru Goričana

Tvorba etnika u govoru Goričana različito se razrješava. U neki slučajevima dolazi do kraćenja osnove, no češći su slučajevi u kojima su etnici nastali od neskraćenih osnova. U osnovama koje završavaju na *-an*, *-en*, *-ne* ne dolazi do kraćenja osnova. Sufiks *-čanin* dolazi na osnove sa završnim zvonačnikom i to najčešće na osnove s n, r, v, što je potvrđeno i u govoru Goričana. Sufiksi *-en* i *-ec* dolaze na nepromijenjenu osnovu.

Primjeri etnika nastalih od neskraćenih osnova:

Cirkovljánčanin < Cirkovljan 'un šteri je z Crkovljan', *Domašencen* < Domašinec 'un šteri je z Domašinec', *Górcanec* < Gorčane 'un šteri je z Gorčan', *Fódošencen* < Fodošene 'un šteri je z Fodošan.

2.5. Prefiksalna tvorba imenica u govoru Goričana

Prefiksalna tvorba imenica slabo je plodna kako u standardnome jeziku, tako i u govoru Goričana. Potvrđen je malen broj imenica koje su tvorene prefiksalsnom tvorbom. U istraženom korpusu ovjereno je deset primjera koji su tvoreni prefiksalsnom tvorbom.

Primjeri:

antitalént (anti- + talent) 'un šteri je nesposoben', *kontrakandidát* (kontra- + kandidat) 'un šteri se bori protiv nekoga', *nádbiškup* (nad- + biskup) 'un šteri je šef nadbiskupije', *neístina* (ne- + istina) 'ono kaj je ne istina', *nesrěča* (ne- + sreča) 'ono kaj se dogodilo jako grdo', *nevréme* (ne- + vreme) 'joko grdo vreme', *pódstānar* (pod- + stanar) 'un šteri živi na kvartelju', *pódsukja* (pod- + suklja) 'ono kaj se oblači pod sukju', *podprécednik* (pod- + precjednik) 'un šteri meja precednika', *podróbača* (pod- + robača) 'stvar štera ide pod robaču'.

Dvije su izvedenice tvorene prefiksom u značenju *protu-*, no koriste se prefiks *anti-* i *kontra-*. Babić napominje kako prefiks *anti-* označava pojavu suprotnu značenju osnovne imenice. Prema njemu u stilski neutralnoj upotrebi bolje bi bilo upotrebljavati umjesto prefiksa *anti-* prefiks *protu-* (Babić 2002: 375). Barić u gramatici ne upotrebljava prefiks *anti-*, samo prefiks *protu-*. Tako prefiks *protu-* prema Barić znači ono što je suprotno, protivno od onog što znači osnovna imenica (Barić 2005: 333). Babić i pod natuknicom o prefiksu *kontra-* napominje da bi bilo bolje upotrebljavati prefiks *protu-*.

Prefiks *nad-* ovjeren je u imenicama koje označavaju stvari ili osobe po zvanju, zanimanju, činu, isto kao i prefiks *pod-*, no prema Barić prefiks *nad-* označava viši stupanj nečega, a *pod-* označava da je nešto dio cjeline. Potvrđeno je da u primjeru podprecednik ne dolazi do glasovne promjene jednačenje po zvučnosti.

U istraženom korpusu ovjereni su primjeri s prefiksom *ne-* koji niječe osnovnu imenicu. Prefiks *ne-* modificira značenje imenice tako da ju negira ili potire njezino pozitivno značenje. Češći su primjeri u kojima prefiks *ne-* negira osnovno značenje imenice (Barić 2005: 332).

2.6. Prefiksarno-sufiksna tvorba imenica u govoru Goričana

Analizom izvedenica koje su nastale prefiksarno-sufiksnom tvorbom imenica u govoru Goričana može se zaključiti da je u istraženom korpusu tvoren malen broj imenica tim tvorbenim načinom. U govoru su potvrđene dvije imenice koja su nastale prefiksarno-sufiksnom tvorbom.

Primjeri izvedenica:

naprstejāk (na- + prst +-ejak) 'stvar šterom se pomaže šivati', *podnehālja* (pod- + sneha + -lja) 'ona štera je kuma mladencima'.

Na temelju istraženoga korpusa može se zaključiti da su izvedenice tvorene različitim tvorbenim obrascima: prefiks (na-) + imenica + sufiks (-ejak), prefiks (pod-) + imenica + sufiks (-lja). Vidljivo je da u prefiksalsno-sufiksalsnoj tvorbi u govoru Goričana izvedenice najčešće nastaju iz imenica.

2.7. Glasovne promjene pri tvorbi imenica u govoru Goričana

U ovom će se poglavlju obratiti pažnja na spomenute glasovne promjene koje se događaju na tvorbenim šavovima izvedenica. Glasovne promjene potvrđene su u sufiksalsnoj tvorbi. Na granici između osnove i sufiksa nastaju glasove promjene, te je ponekad zbog njih teško odrediti sufiks same izvedenice. U goričanskome govoru potvrđene su i imenice u kojima ne dolazi do glasovne promjene, a očekivalo bi se: *nógica*, *rókica*, *vrčákec* (ali ovjereno je i *vrčáčec*), *knjígica* (ovjereno i *knjižica*). Slijedi analiza imenica u kojima dolazi do glasovnih promjena iz istraženoga korpusa.

Kod imenica muškoga roda javljaju se promjene nepostojanoga e. Može se zaključiti da je ta promjena najčešća u govoru Goričana što nam potvrđuju i ovjerene imenice.

Primjeri imenica s nepostojanim e:

bóbjek (bobej + -ek), *bójkec* (bojek + -ek), *cánjkec* (cajek + -ek), *čávlek* (čavel + -ek), *gléžjek* (gležej + -ek), *hámrek* (hamer + -ek), *kótlek* (kotel + -ek), *lágvek* (lagev + -ek), *lagvič* (lagev + -ič), *láktek* (laket + -ek), *óslek* (osel + -ek), *svédrek* (sveder + -ek), *škédjek* (škedej + -ek), *šúdrek* (šuder + -ek), *túrnek* (turen + -ek), *vétrek* (veter + -ek), *vóglek* (vogel + -ek).

U analiziranim primjerima potvrđena je i promjena /k/ > /č/, odnosno palatalizacija:

blók (bločec + -ec), *hrmáček* (hrmak + -ec), *obláček* (oblak + -ec), *oblóček* (oblok + -ec), *potóček* (potok + -ec), *srmáček* (srmak + -ec), *škrľjáček* (škrľjak + -ec), *vrčáček* (vrčak + -ec).

Primjeri umanjena muškoga roda s dvijema glasovnim promjenama, nepostojanim e i palatalizacijom:

járček (jarek + -ec), *járček* (jarek + -ek), *kólček* (kolec + -ek), *kúkček* (kukec + -ec), *lónček* (lonec + -ek), *pálček* (palec + -ek), *stólček* (stolec + -ek), *vénček* (venec + -ek), *zvónček* (zvonec + -ec), *zvónček* (zvonec).

Ovjeran je primjer *želóček* u kojemu se događaju tri glasovne promjene: prvo dolazi do nepostojanoga e: želodec + -ek pa nastaje imenica *želodcek*, nakon toga slijedi palatalizacija te nastaje *želodček* te na kraju dolazi gubljenja suglasnika /d/ u *želodček* te se dobiva konačan oblik *želóček*.

U primjeru *prašček* prvo dolazi do nepostojanoga e te nastaje imenica *prascek*, zatim dolazi do promjene glasova /c/ u /č/, a zatim dolazi do jednačenja po mjestu tvorbe /s/ > /š/ ispred č te nastaje imenica *prašček*.

Izvedenica *rópček* (robec + -ek) potvrđuje još jednu imenicu u kojoj je došlo do više glasovnih promjena. Prvo dolazi do nepostojanoga e te nastaje imenica *robcek*, zatim /c/ > /č/ te izvedenica glasi *robček* te na kraju dolazi do jednačenja po zvučnosti i dobiva se konačan oblik izvedenice koja glasi *rópček*.

U tvorbi imenica ženskoga roda ovjereni su primjeri u kojima dolazi do glasovnih promjena.

U ovjerenom primjeru *košćička* (kost + ička) dolazi prvo do glasovne promjene /t/ > /č/ te nastaje imenica *kosćička* te nakon toga dolazi do jednačenja po mjestu tvorbe te dobivamo konačan oblik umanjene imenice kost koja glasi

košćićka. Promjena /c/ u /č/ događa se i u primjerima *hrćićka* (hrćic + -ka), *vedrićka* (vedric + -ka), *žljićka* (žljic + -ka).

U ženskome rodu imenica koje su tvorene sufiksom *-ica* dolazi još do promjena:

/g/ > /ž/: *knjižica* (knjig + -ica),

/c/ > /č/: *roženićica* (roženic + -ica), *ófčica* (ofc + -ica),

/k/ > /č/: *sekírčica* (sekirk + -ica), *mótičica* (motik + -ica), *děščica* (desk + -ica). Primjer *děščica* potvrđuje izvedenicu u kojoj nakon promjene /k/ > /č/ dolazi do jednačenja po mjestu tvorbe te nastaje izvedenica *děščica*.

Ovjeran je i primjer *trgófka* (trgov + -ka) u kojem na tvorbenom šavu dolazi do promjena /v/ > /f/.

U tvorbi izvedenica srednjega roda zabilježeno je nekoliko primjera u kojima dolazi do glasovnih promjena:

/v/ > /f/: *čréfce* (črev + -ce),

/z/ > /s/: *želésce* (želez + -ce),

/c/ > /č/: *jájčece* (jajc + -ece), *líčece* (lic + -ece), *orničece* (ornic + -ece), *sónčece* (sonc + -ece), *síčece* (src + -ece).

Na temelju istraživanoga korpusa može se zaključiti da se najviše glasovnih promjena događa na tvorbenome šavu izvedenica muškoga roda. Najčešće promjene koje se događaju su nepostojano e i palatalizacija. U tvorbi imenica ženskoga i srednjega roda glasovne promjene nisu česte.

3. Zaključak

U ovome je radu prikazana tvorba imenica govora Goričana koji pripada kajkavskom dijalektu. Iako je Goričan tijekom povijeti bio pod utjecajem različitih zemalja i jezika, uspio je zadržati značajke svoga govora. Prema mišljenju Đure Blažeke govor Goričana ulazi u donji poddijalekt međimurskoga dijalekta u kojem je refleks $\check{e}=\text{ə}$, $l=q$. Za mjesta koja ulaze u donji poddijalekt specifično je da se jezično dosta razlikuju, za razliku od srednjega poddijalekta, čija mjesta su manja i gušće naseljena, te nema mnogo jezičnih razlika među njima.

Kao što je spomenuto, u ovom radu prikazana je tvorba imenica u govoru Goričana. Građa je skupljena na terenu i ovjerena je u govornika goričanskoga govora. U istraživanom su je korpusu potvrđena tri načina tvorbe imenica: sufiksalna, prefiksalna te prefiksarno-sufiksalna tvorba. Analiza je pokazala da je sufiksalna tvorba najzastupljenija, te se uz plodne sufikse u govoru javljaju se i manje plodniji sufiksi koji su također uključeni u analizu.

Istraživanjem je pokazano da je najveći broj imenica koje su nastale sufiksalsnom tvorbom tvoren sufiksom *-ek* u značenju umanjenica, a manji je broj izvedenica tvoreno sufiksom *-ec*. Velik broj imenica tvoren je sufiksom *-ica*. Sufiksi *-ek*, *-ec* i *-ica* najčešće se koriste u značenju umanjenice. Ovjereni su i drugi manje plodni sufiksi koji su analizirani u radu: *-ač*, *-čica*, *-iče*, *-eko*, *-stvo*.

Sufiksom *-ek* najčešće su tvorene umanjenice, no ovjereno je da se njima tvore i nadimci muških osoba. Potvrđene su i imenice koje su tvorene sufiksom *-ek*, ali ne u značenju umanjenice. Govor Goričana poznat je po dvostrukom ostvaraju nekih umanjenica, pa se na mjestu sufiksa *-ek* može pronaći sufiks *-ec* bez da dolazi do promjene značenja. To je i razlog zašto su ta dva sufiksa najplodnija u tvorbi imenica muškoga roda. Sufiksi *-ek* i *-ec* mogu označavati

nešto što je malo, ali i nešto što je milo i mlado, kada je riječ o osobi ili životinji. Mogu se koristiti i u tvorbi imenica koje omalovažavaju koga.

Analiza je pokazala da je u govoru Goričana najviše imenica ženskoga roda tvoreno po tvorbenom obrascu imenica + sufiks *-ica* koji je u značenju umanjenice, no potvrđene su i imenice koje nisu umanjenice, a tvorene su sufiksom *-ica*. Sufiksom *-ica* tvoreni su i ženski nadimci koji nastaju od pune osnove + sufiks *-ica* ili kraćenjem osnove + sufiks *-ica*.

Kod imenica srednjega roda nije zabilježen velik broj sufikasa. Sufiks *-iče* sudjeluje u tvorbi umanjenica srednjega roda. Ovjereni su još primjeri umanjenica tvorenih sufiksom *-eko* i *-stvo*.

Manje plodni sufiksi koji su ovjereni su: *-ka/-eka*, *-ička*, *-ce*, *-ešce*, *-ece*, *-eco*, *-ičec*, *-ič*.

U radu se spominje tvorba etnika u govoru Goričana, koja se različito razrješava. Neki nastaju kraćenjem osnove, neki nekraćenjem osnove. U tvorbi sudjeluju sufiksi: *-čanin*, *-en*, *-ec*.

Prefiksalna je tvorba slabije plodna u Goričanu. Potvrđen je malen broj imenica koje su tvorene prefiksima *anti-*, *kontra-*, *nad-*, *ne-*, *pod-*.

Prefiksarno-sufiksarna tvorba najmanje je plodna tvorba imenica u govoru Goričana. Ovjereni su tri primjera tvorena prema različitim tvorbenim obrascima. Može se zaključiti da nastaju iz imenica.

Pri tvorbi imenica pokazano je da dolazi do glasovnih promjena na tvorbenom šavu. Najčešće promjene koje se javljaju su: nepostojano *e*, */k/ > /č/*, */c/ > /č/*, */g/ > /ž/*, */v/ > /f/*, */t/ > /č/*.

Radom je pokazano da je derivacijska tvorba imenica najplodnija u govoru Goričana. Istraživanje je pokazalo da je najveći broj izvedenica tvoren po obrascu imenica + sufiks, dok je manji broj tvoren od glagola i pridjeva.

4. Sažetak

Rad se temelji na istraživanju tvorbe riječi u govoru Goričana. Na početku se daje pregled obilježja govora Goričana te njegov smještaj u odnosu na kajkavsko narječje. Nakon toga slijede rezultati istraživanja tvorbe riječi u govoru Goričana. Svi su primjeri ovjereni u govornika goričanskoga govora. Analiza se temelji na istraživanju sufiksarne, prefiksarne i prefiksarno-sufiksarne tvorbe imenica. Uz svaki tvorbeni način donose se plodni i manje plodni prefiksi i sufiksi koji su karakteristični za goričanski govor. Na kraju rada izdvajaju se glasovne promjene do kojih dolazi na tvorbenim šavovima izvedenica. Iz analiziranoga korpusa može se zaključiti da je sufiksarna tvorba najplodnija tvorba imenica u govoru Goričana. Najplodniji su sufiksi *-ek*, *-ec* i *-ač* u umanjenicama muškoga roda, sufiks *-ica* u umanjenicama ženskoga roda te sufiksi *-iče*, *-eko* i *-stvo* u umanjenicama srednjega roda. Ovjereni su i manje plodni sufiksi: *-ka/-eka*, *-ička*, *-ce*, *-ešce*, *-ece*, *-eco*, *-ičec*, *-ič*. Prefiksarna i prefiksarno-sufiksarna tvorba manje su zastupljene u govoru Goričana te je ovjeren manji broj primjera u odnosu na sufiksarnu.

Ključne riječi: kajkavsko narječje, Goričan, dijalekt, Međimurje, tvorba riječi, tvorba imenica, sufiksarna tvorba imenica, prefiksarna tvorba imenica, prefiksarno-sufiksarna tvorba imenica, glasovne promjene

Summary

The paper is based on research of word formation in the speech of Goričan. Firstly, it gives an overview of the characteristics of the speech of Goričan and its position in relation to the Kajkavian dialect. This is followed by the results of research of word formation in the speech of Goričan. All examples are validated by the speakers of mentioned speech. The analysis is based on research of suffixes, prefixes and prefixes-suffixes formation of nouns. Along each generative way, there are more or less fertile prefixes and suffixes that are typical for the speech of Goričan. At the end of the paper, we seclude sound changes that occur in the formative seams of derivatives. From the analyzed corpus, it can be concluded that the formation of the suffix is the most fertile way of forming nouns in the speech of Goričan, what was to be expected. The most fruitful are suffixes *-ek*, *-ec* and *-ač* in diminutives masculine, suffix *-ica* in diminutives feminine and suffixes *-iče*, *-eko* and *-stvo* in diminutives neuter. Furthermore, less fertile suffixes such as *-ka/-eka*, *-ička*, *-ce*, *-ešce*, *-ece*, *-eco*, *-ičec*, *-ič* were verified. Prefixes and prefixes-suffix formation are less represented in the speech of Goričan and were verified in a small number of examples compared to the suffixes formation.

Keywords: Kajkavian, Goričan, dialect, Međimurje, word formation, formation of nouns, suffix forming nouns, prefixes formation of nouns, prefixes-suffix forming nouns, voice changes

5. Literatura

1. Babić, Stjepan, *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku*, Nakladni zavod Globus (HAZU), Zagreb, 2002.
2. Barac-Grum, Vida, *Čakavsko-kajkavski govorni kontakt u Gorskom kotaru*, Izdavački centar Rijeka, Rijeka, 1993.
3. Barić, Eugenija – Lončarić, Mijo – Malić, Dragica – Pavešić, Slavko – Peti, Mirko – Zečević, Vesna – Znika, Marija, *Hrvatska gramatika*, Školska knjiga, Zagreb, 2005.
4. Blažeka, Đuro, *Međimurski dijalekt*, Matica hrvatska, Čakovec, 2008.
5. Blažeka, Đuro, *Vrela kajkavskih govora*, Visoka učiteljska škola u Čakovcu, Čakovec, 2003.
6. Brozović, Dalibor, *Kajkavsko narječje*, u: Brozović, D. – Ivić, P., *Jezik srpskohrvatski/hrvatskosrpski, hrvatski ili srpski*, Zagreb, 1988, 90-99
7. Buturac, Josip, *200-obljetnica župe Goričan*, Zagrebačka tiskara, Zagreb, 1989.
8. Finka, Božidar, *Hrvatska dijalektologija danas*, Zagreb, 1981.
9. Hranjec, Stjepan, *Goričan*, Zrinski, Čakovec, 1988.
10. Ivšić, Stjepan, *Jezik Hrvata kajkavaca*, Matica hrvatska Zaporešić, Zaporešić, 1996.
11. Lisac, Josip, *Hrvatska dijalektologija 1, Hrvatski dijalekti i govori štokavskog narječja i hrvatski govori torlačkog narječja*, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2003.
12. Lisac, Josip, *Hrvatski dijalekti i jezična povijest*, Matica hrvatska, Zagreb, 1996.
13. Lisac, Josip, *Tragom zavičaja*, Književni krug, Split, 2006.
14. Lončarić, Mijo, *Kaj- nekad i danas*, Zrinski, Čakovec, 1990.
15. Lončarić, Mijo, *Kajkavsko narječje*, Školska knjiga, Zagreb, 1996.

16. Maresić, Jela, „O tvorbi umanjena u kajkavskom narječju“, u: *Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, Rasprave 41/1, Zagreb, 2015., str. 77-96.
17. Marković, Ivan, *Uvod u jezičnu morfologiju*, Disput, Zagreb, 2013.
18. Novak-Štebih „Imeničke umanjene u kajkavskome književnom jeziku“ u: Stramljač Breznik Irena (ur.) *Manjšalinice v slovanskih jeziki: oblika in vloga*, Zora, Maribor, 2015., str. 277-290.
19. Nežić, Ivana, „O tvorbi imenica u govoru Brovinja“, u: *Riječki filološki dani*, br. 9, Filozofski fakultet u Rijeci, Rijeka, 2014., str. 421-431.
20. Silić, Josip; Pranjković, Ivo, *Gramatika hrvatskoga jezika*, Školska knjiga, Zagreb, 2007.
21. Vulić, Sanja, *Tvorba imenica u gradišćanskohrvatskim čakavskim govorima*, Rijeka, 2005. (doktorska disertacija)
22. Vulić, Sanja, „Odnos tvorbe riječi prema drugim granama jezikoslovlja na primjeru gradišćanskohrvatskih idioma“ u: *Čakavska rič*, br. 1, Književni krug Split, Split, 2007a, str. 85-103.
23. Vulić, Sanja, „Prefiksno-sufiksna tvorba imenica u gradišćanskohrvatskim idiomima“ u: *Čakavska rič*, br. 1, Književni krug Split, Split, 2007b, str. 121-138.
24. Vulić, Sanja, „Čista prefiksna tvorba imenica u gradišćanskohrvatskim idiomima“ u: *Croatica et Slavica Iafertina*, br. 3, 2007c, str. 81-91.
25. Vulić, Sanja, „Dosadašnja istraživanja tvorbe riječi u hrvatskoj dijalektologiji“, u: *Čakavska rič*, br. 34, Književni krug Split, Split, 2006., str. 97-113.